Выходзіць з 20 снежня 1945 года

Настаўніцкая газета

ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 38(5369)
Чацвер,
28 сакавіка
2002 года

Семінары

Прызначэнне выкладчыка - не вучыць, а дапамагаць у вучобе

"Методыка выкладання - гэта не проста сістэма метадаў і спосабаў навучання, гэта, у першую чаргу, талент, самабытнасць, наватарства педагога" - такі быў лейтматыў навукова-метадычнага семінара пад назвай "Аб удасканаленні методыкі выкладання і праблемах універсітэцкай педагогікі", які адбыўся ў Акадэміі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

У семінары ўзялі ўдзел прадстаўнікі сталічных ВНУ: Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя М.Танка, Беларускага дзяржаўнага універсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта, а таксама Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы Белдзяржуніверсітэта.

Як жа вызначаюць сваё крэда сучасныя педагогі, якія складнікі выдзяляюць у сваім майстэрстве? Вось якія адказы прагучалі на семінары. Выкладчык павінен займацца навуковымі даследаваннямі, у процілеглым выпадку ён вельмі хутка ператворыцца ў рамесніка. Пажадана, каб педагог, акрамя ведаў па дысцыпліне, мог прапаноўваць студэнтам звесткі аб тых ці іншых сучасных (падчас спрэчных) навуковых канцэпцыях, мог бы аргументавана іх крытыкаваць. Гэта дазволіць яго слухачам рыхтавацца да самастойнай творчай работы.

Для выкладчыка важна не толькі глыбокая спецыялізацыя, але і шырокая эрудыцыя: лектар паведамляе нашмат болей, чым ведае. Няўменне даходліва тлумачыць спецыфічны матэрыял - гэта бясспрэчны мінус. Часам выкладчыкі пішуць на дошцы грувасткія формулы, як кажуць, з паперы. Пры тым ад студэнтаў патрабуюць ведаць іх на памяць. Апошняе датычыцца выкладчыкаў спецыяльных дысцыплін тэхнічных ВНУ. Як аказалася, пераважная большасць з іх не мае педагагічнай адукацыі.

Выступоўцы неаднаразова падкрэслівалі, што настаўнік існуе не для таго, каб вучыць, а для таго, каб дапамагаць у вучэнні. Гэты пастулат сёння асабліва актуальны для вышэйшай школы. Пераход да шматузроўневай падрыхтоўкі, ініцыіраваны ў айчыннай сістэме адукацыі, вымагае павелічэння долі самастойнай работы студэнтаў. Педагогу ж адводзіцца роля "апекуна" ці "кантралёра". Так, да прыкладу, гульневы падыход, які рэалізуецца ў навучальна-даследчыцкай тэхналогіі мае на ўвазе адносіны да навучання як да гульні ў будучую прафесію. Па меры набліжэння студэнта да "фіналу" вучобы, выкладчык павінен паступова вызваляць яго з-пад сваёй апекі. Аднак у гэтым выпадку размова ідзе не аб педагагічнай методыцы, а аб адукацыйнай тэхналогіі, што не адно і тое ж. Педагогі-наватары не пакідаюць пасля сябе школ ці проста паслядоўнікаў (за выключэннем адзінкавых выпадкаў). Іх талент і самабытнасць - нешта непераемнае, гэтаму нельга навучыць. Зусім іншы - тэхналагічны погляд на адукацыю.

Тэхналагізацыя сучаснай адукацыі - адзін са шляхоў яе развіцця. Яна ні ў якім разе не азначае паменшэння ролі выкладчыка, ператварэння яго ў "маленькі вінцік" у складаным адукацыйным механізме. Адукацыйныя тэхналогіі робяць вучэбны працэс залежным не ад канкрэтных асоб - педагагічных кадраў, а ад іх сумеснай, калектыўнай творчасці.

Аляксандр АНДРЫЯНАЎ.

Перыёдыка

"Адукацыя і выхаванне"

Выхад трэцяга нумара часопіса стаў падзеяй для педагагічнай грамадскасці: упершыню панарамна прадстаўлены вопыт школьнага жыцця асобна ўзятага раёна. "Ластаўкай" стаў Слуцкі раён.

Першы намеснік старшыні райвыканкама на сацыяльна-культурнай сферы П.Б.Даўгучыц распавядае аб самаадданай працы ўстаноў адукацыі, культуры, спорту і турызму, аховы здароўя, аб'яднаных адзіным клопатам – зрабіць усё магчымае для адукаванасці, культуры і здароўя случчан. Уражвае факт: менавіта за апошнія гады ўзноўлена работа 6 дзіцячых садоў, усе 30 дашкольных устаноў узяты на бюджэтнае фінансаванне, праводзіцца сацыяльная падтрымка здольных і адораных дзяцей, вялікая ўвага ўдзяляецца патрыятычнаму выхаванню моладзі і іншым адукацыйна-выхаваўчым праектам.

"Захоўваць і прымнажаць адукацыйныя здабыткі" – артыкул загадчыка раённага аддзела адукацыі Слуцкага райвыканкама І.А.Дзермана. 4567 вучняў, 818 дзетсадаўцаў – вось той патэнцыял Случчыны, якому ствараць будучыню ў XXI стагоддзі. Дыферэнцыраванае навучанне, вывучэнне прадметаў на паглыбленым узроўні, ліцэйскія класы, укараненне ў практыку аўтарскіх праграм – у школах, нацыянальная праграма "Пралеска", аўтарскія праграмы "Зачараванне", "Фізкульт-ура", методыка М.Мантэсоры "Першы крок" – у дашкольных установах – усё гэта стала важкай перадумовай для рэалізацыі права на дастойную кожнага юнага случчаніна адукацыю.

Выхаваўчыя праграмы ўражваюць сваёй шматаблічнасцю. У прыватнасці "Узаемадзеянне" ставіць мэтай "скаардынаваць дзеянні ўсіх, хто дбае аб выхаванні дастойнай змены". І тое, што ў кожнай школе распрацаваны выхаваўчыя праграмы, мяркуем, прымусіць задумацца педагагічную грамадскасць Беларусі і выкліча ў кожнага настаўніка жаданне пераняць цікавы вопыт случчан і прымножыць яго. Тыя 610 школьных педагогаў, што шчодра засяваюць зернем ведаў адукацыйнае поле раёна, несумненна могуць ганарыцца плёнам сваёй дзейнасці!

"Садружнасць, выгадная для ўсіх" – артыкул З.М.Міраненка, намесніка загадчыка аддзела адукацыі Слуцкага райвыканкама. У ім расказваецца пра Грэскую сярэднюю школу, "будынак якой ганарліва ўзвышаецца над вёскай". 383 вучні, 49 настаўнікаў (24 з іх – выпускнікі школы!) адчуваюць сябе адзінай сям'ёй, таму што кожны, хто трапляе ў гэты аазіс ведаў, назаўсёды пранясе ў сэрцы любоў да роднай школы. Тут працуюць творчыя педагогі. Інакш ці існавала б профільнае вывучэнне прадметаў (філалагічны, хіміка-біялагічны, фізіка-матэматычны профілі), варыятыўная сістэма адукацыі і выхавання? Ці стварыўся б Грэскі сельскі сацыяльна-педагагічны комплекс? А вынікам работы педагогаў становіцца падрыхтоўка моладзі да стваральнай працы.

Матэрыялы шчырых спадзвіжнікаў педагогікі У.Ф.Савіцкага, Л.А.Палацінскай, І.М.Юрэвіч, С.А.Дайновіч, І.А.Яцук, Л.Ф.Дубік і іншых аўтараў увядуць чытача ў сапраўдны Эдэм творчасці і натхнення, прымножаных на адданую працу ўсіх удзельнікаў вучэбна-выхаваўчага працэсу.

Адкрыюць таямніцы Слуцкага краю артыкулы метадыста Слуцкай раённай базы юных турыстаў М.Л.Бродкіна, настаўніцы гісторыі Гольчыцкай сярэдняй школы А.С.Гурыновіч. Пра школьныя лясніцтвы раскажа арганізатар раённага аддзела адукацыі Г.М.Якаўчык, а эколаг Гацукоўскай сярэдняй школы С.В.Нямковіч увядзе чытача ў свет экалагічнай культуры.

Хто такія першацветаўцы? Пра работу дзяцей з піянерскай экалагічнай арганізацыі Падлескай сярэдняй школы разважае педагог-арганізатар гэтай школы Л.А.Лемеш. Аб тым, каб "кветкі жыцця" не сталі пустазеллем, расказваюць метадыст раённага аддзела адукацыі Т.А.Есіповіч ("Урокі спасціжэння прыгажосці і гармоніі"), дырэктар Падлескай сярэдняй школы Н.В.Магілявец ("Выхаванне характвом"), дырэктар Селішчанскай дзіцячай музычнай школы М.П.Зяневіч ("Музычная адукацыя даступная ўсім"), а метадыст раённага аддзела адукацыі І.А.Міронава і дырэктар Казловіцкага Дома культуры Л.К.Калядка ў назве свайго артыкула "Малакамплектнасць школы не перашкода для развіцця творчасці" закладваюць мудрую выснову: неталенавітых дзяцей, дзе б яны ні жылі, не бывае!

"Піянерскі рух на Случчыне" – тэма матэрыялу А.І.Някрасавай, метадыста раённага Цэнтра пазашкольнай работы, старшыні раённага савета Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі. На Случчыне, на думку аўтара, удалося захаваць "багаты выхаваўчы патэнцыял дзіцячага руху", што станоўча ўплывае на выхаванне дзяцей у самадзейным калектыве.

Аб тым, як вучыць дзяцей клапаціцца аб сваім здароўі, расказвае дырэктар Паўстынскай сярэдняй школы А.Ф.Вераб'ёва. Менавіта школа, якую яна ўзначальвае, і вызначана як эксперыментальная пляцоўка па праблемах фарміравання здаровага ладу жыцця.

А вось як у 30 дашкольных установах раёна праводзяцца гульні-спаборніцтвы, "Малыя алімпійскія гульні", піша метадыст раённага аддзела адукацыі В.К.Овес ("Чэмпіёны на дашкольным узроўні").

Мяркуем, што публікацыя блока матэрыялаў са Случчыны стане імпульсам для натхнёнай працы і ў іншых рэгіёнах рэспублікі і ляжа трывалай цаглінай у падмурак сапраўды творчай працы педагогаў Беларусі. Дарэчы, часопіс, дзе апісваецца гэты цікавы вопыт, можна набыць у рэдакцыі.

В.А.Лабанок, асістэнт кафедры методыкі выкладання Магілёўскага дзяржаўнага універсітэта імя А.А.Куляшова, прапаноўвае сваё бачанне інтэграцыйнасці ведаў: сувязь матэматыкі і геаграфіі служыць уздымам як для настаўніка, так і для вучня (рубрыка "Пошук, даследаванне, эксперымент").

На старонках "АіВ" выступіла доктар псіхалагічных навук, прафесар кафедры прававой псіхалогіі Санкт-Пецярбургскага юрыдычнага інстытута генеральнай пракуратуры Расійскай Федэрацыі І.А.Гаркавая ("Псіхалагічныя асаблівасці развіцця падлеткаў-правапарушальнікаў"), метадыст Акадэміі паслядыпломнай адукацыі Л.Ф.Пускін ("Настаўнік, твая сістэма мер і вагаў").

Змешчаны ў часопісе "Правілы прыёму ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2002 год" тэсты па беларускай мове і хіміі, што стане значнай дапамогай для сёлетніх абітурыентаў.

Перагорнута апошняя старонка выдання. І няхай усе гэтыя цікавыя, прывабныя матэрыялы стануць новым адкрыццём для ўдзячнага чытача.

Людміла ЗАБАЛОЦКАЯ.

Оля Гардзіцкая вучыцца ў дзесятым класе сярэдняй школы № 3 Бярозы. Яна любіць спорт — асабліва баскетбол. Спорт дапамагае ёй быць здаровай, вясёлай, энергічнай, добра займацца па прадметных дысцыплінах. Марыць Оля паступіць у ВНУ і атрымаць прафесію эканаміста.

Фота Рамана КАБЯКА, БЕЛТА.

Пазашкольная педагогіка

Асвету і культуру паяднаў фальклор

21-24 сакавіка 2002 года ў Барысаўскім раёне прайшоў выязны Рэспубліканскі семінар спецыялістаў па фальклору абласных і раённых метадычных цэнтраў, кіраўнікоў фальклорных калектываў па тэме "Традыцыйная культура і дзеці: праблемы аднаўлення і выхавання", арганізаваны Беларускім дзяржаўным інстытутам праблем культуры.

Семінар стаўся рэальным крокам у ажыццяўленні эксперыментальнага праекта "Танцавальны фальклор і дзеці" (аўтар - вядомы ў краіне фальклярыст, навуковы супрацоўнік лабараторыі традыцыйнага мастацтва аддзела народнай творчасці БелДІПК Мікола Козенка). Праект зацверджаны Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь яшчэ ў пазамінулым годзе і скіраваны на шматузроўневую, комплексную і доўгатэрміновую сумесную працу органаў і ўстаноў культуры і адукацыі ў галіне мастацка-адукацыйнай школьнай і пазашкольнай сістэмы выхавання сродкамі традыцыйнай народнай творчасці. У перспектыве прадугледжваецца не толькі танцавальны конкурс, у абавязковыя ўмовы якога ўваходзіць выраб дзецьмі этнічных строяў сваёй мясцовасці, але і правядзенне фальклорных чытанняў, выданне даведнікаў і навуковых прац. Па выніках рэалізацыі праекта ў 2003 годзе тры раёны будуць узнагароджаны спецыяльнымі прызамі Міністэрства культуры.

Сёлета ж правядзенне такога ва ўсіх сэнсах этапнага і маштабнага семінара (удзельнічалі каля 60 спецыялістаў з усіх куткоў краіны) прыпала на Барысаўшчыну зусім невыпадкова. Менавіта Барысаўскі раён за апошнія гады дасягнуў значных поспехаў у выхаванні школьнікаў сродкамі традыцыйнай народнай культуры дзякуючы перш-наперш аб'яднанню намаганняў тутэйшых сістэм культуры і адукацыі. Не апошнюю ролю ў гэтым сэнсе адыгралі асабістыя пазіцыі мясцовых кіраўнікоў культурна-адукацыйнай сферы: намесніка старшыні Барысаўскага райвыканкама Святланы Герасімовіч, загадчыка аддзела культуры Міхаіла Храпко і загадчыка аддзела адукацыі Івана Каратыша. На аснове абласных праграм з улікам рэгіянальных асаблівасцей тут распрацаваны ўласна барысаўскія ("Традыцыйная культура Барысаўшчыны: адраджэнне, развіццё, пераемнасць", "Спадчына" і інш.), дзякуючы якім навучальна-выхаваўчая праца ў раёне набыла мэтанакіраваны характар. Разнастайныя агляды-конкурсы і фальклорныя мерапрыемствы, якія ладзяцца ў Барысаўскім раёне сумесна культурнымі і адукацыйнымі ўстановамі, сведчаць пра плённасць такога падыходу, здольнага вырашаць ні больш ні менш як комплексную задачу фарміравання светапогляду дзіцяці на аснове жывой нацыянальнай спадчыны.

У гэтым плане рэспубліканскі семінар "Традыцыйная культура і дзеці" паставіў шматлікія новыя праблемы і ў той жа час менавіта барысаўскім прыкладам адказаў на не вырашаныя ў іншых раёнах пытанні. Насычаная праграма ўключала як метадычна-практычныя заняткі са слухачамі, якія праводзілі вядучыя спецыялісты ў галіне фальклору (кіраўнік семінара Мікола Козенка, вядучы навуковы супрацоўнік лабараторыі традыцыйнага мастацтва аддзела народнай творчасці БелДІПК Тамара Варфаламеева, загадчык аддзела фальклору Нацыянальнага цэнтра творчасці дзяцей і моладзі Беларусі Вячаслаў Калацэй і інш.), так і ўрачыста-святочныя мерапрыемствы: адкрыццё Нова-Янчынскага Дома фальклору, канцэрт фальклорных калектываў у Вяляціцкім СДК, мастацкая імпрэза пераемнікаў і носьбітаў традыцый Мядоцкага краю з удзелам славутага этнафальклорнага аб'яднання Мётчанскай адукацыйна-выхаваўчай установы "Школа-садок" "Берагіня". "Сеансы аздараўлення", як хтосьці з удзельнікаў семінара на заключным круглым стале назваў выступленні барысаўскіх калектываў, добра лекавалі апантаных энтузіястаў пасля гарачых дыскусій.

Мікола ЧЭМЕР.

Навіны

Студэнты БДЭУ пакарылі Расію

У канцы мінулага года ў Маскве стартавала другая ўсерасійская алімпіяда па эканамічных і фінансавых дысцыплінах, якую праводзіў маладзёжны саюз эканамістаў і фінансістаў Расіі. Сем студэнтаў і аспірант БДЭУ прынялі ў ёй удзел, выслаўшы свае работы па правазнаўству, маркетынгу, аналізу гаспадарчай і банкаўскай дзейнасці. І вось прыйшла вестка з Масквы - усе студэнты БДЭУ сталі прызёрамі гэтай прэстыжнай алімпіяды.

Напрыклад, студэнтка факультэта права Яніна Жолудзь заняла другое месца за работу "Рэформы П.Сталыпіна", такой жа высокай ацэнкі журы ўдастоена і навуковая работа аспіранта кафедры рэгіянальнага кіравання Аляксандра Аляксеева за распрацоўку тэмы "Ацэнка і забеспячэнне канкурэнтаздольнасці прадукцыі". Трэцяе месца ў намінацыі "Маркетынг" за работу "Таварна-знакавая палітыка ў Інтэрнет-маркетынгу" атрымалі студэнтка пятага курса Вольга Чарненка, а таксама пяцікурснік улікова-эканамічнага факультэта Мікалай Шырокі - у намінацыі "Папярэджанне банкруцтва і антыкрызіснае кіраванне" за навуковую работу "Распрацоўка дыскрымінантнай мадэлі для дыягностыкі банкруцтва прадпрыемстваў".

Чацвёртае месца занялі студэнты факультэта банкаўскай справы Вольга Маразевіч і факультэта права Вольга Маеўская. Пятымі аказаліся студэнты гэтага ж факультэта Юлія Макарэвіч і Дзмітрый Нілаў.

Трэба сказаць, што Беларускі дзяржаўны эканамічны універсітэт быў адзначаны ў спецыяльных намінацыях: другое месца ў намінацыі "За арганізацыю актыўнага ўдзелу ў алімпіядзе" і чацвёртае месца ў намінацыі "За лепшую арганізацыю навукова-даследчай работы студэнтаў", пакінуўшы за сабой 238 ВНУ Расійскай Федэрацыі і тры ВНУ Рэспублікі Беларусь.

У інфармацыйным пісьме па выніках алімпіяды аргкамітэт прызнаў высокі ўзровень падрыхтоўкі студэнтаў БДЭУ і выказаў спадзяванне на далейшае плённае супрацоўніцтва. Так што калі будзе стартаваць трэцяя ўсерасійская алімпіяда па эканамічных і фінансавых дысцыплінах, удзельнікаў ад БДЭУ, магчыма, будзе яшчэ больш. Восем пераможцаў Алімпіяды заўтра ў Маскве прымуць удзел у цырымоніі ўзнагароджання прызёраў, а таксама ў Трэцім з'ездзе маладзёжнага саюза эканамістаў і фінансістаў Расійскай Федэрацыі і канферэнцыі, прысвечанай пытанням развіцця адукацыі.

Антаніна ПЯТРОВА.

Заняткі адбудуцца ў музеі

У Магілёўскім прафесійным агралесатэхнічным каледжы імя К.П.Арлоўскага дзейнічаюць ажно два музеі. Па сутнасці яны з'яўляюцца эфектыўным сродкам у барацьбе за душы навучэнцаў, у выхаванні ў іх любові да Радзімы, нацыянальнай самасвядомасці, увогуле садзейнічаюць павышэнню ўзроўню норм маралі, агульначалавечай культуры.

Найперш маецца на ўвазе музей з каларытнай назваю "Спадчына". Ён створаны непасрэдна навучэнцамі, выкладчыкамі і майстрамі вытворчага навучання каледжа. У залах музея плошчаю 460 квадратных метраў ёсць магчымасць прасачыць гісторыю каледжа, гісторыю Магілёўскага раёна, безумоўна, на фоне развіцця гісторыі краіны.

Экспазіцыя налічвае больш за 900 экспанатаў. Гэта арыгінальныя дакументы, розныя прадметы, літаратура і г.д.

Вельмі лагічна, што залы "Спадчыны" сталі месцам правядзення ўрокаў дысцыплін гуманітарнага цыкла, класных гадзін, сустрэч з ветэранамі вайны, знакамітымі людзьмі раёна і вобласці, выпускнікамі каледжа.

Зразумела, ні на момант не спыняецца далейшая пошукавая работа, якая пастаянна ўзбагачае музейны фонд. Экспазіцыя падказвае маршруты па месцах баявой і працоўнай славы.

Другі музей прысвечаны творчасці знакамітага пісьменніка і паэта, ваеннага карэспандэнта Канстанціна Міхайлавіча Сіманава. Яго дапамагла стварыць расіянка, жанчына з цудоўнай душой Тамара Сяргееўна Бусько.

Прыязджаючы на сустрэчу з навучэнцамі каледжа (Тамара Сяргееўна не прапускае ніводнага дня нараджэння вядомага літаратара, каб прыехаць на Магілёўшчыну і наведаць знакамітае Буйніцкае поле, на якім быў развеяны прах паэта), яна прывозіць у музей усё новыя матэрыялы, ладзіць экскурсіі.

На базе музеяў працуе гуртoк "Краязнаўства". У ім з ліку навучэнцаў рыхтуюцца экскурсаводы.

Святлана АРЛОЎСКАЯ,
выкладчыца каледжа.

Фестывалі

Крок у неба

Сцэна Тэатра юнага гледача з 24 па 28 сакавіка была прадастаўлена IV Міжнароднаму фестывалю дзіцячых аматарскіх тэатраў "Крок у неба".

Як паведаміў рэдакцыі наш няштатны аўтар, пісьменнік Уладзімір Міхно, у склад шматлікіх аматарскіх дзіцячых тэатральных калектываў хораша ўпісаліся і юныя тэатралы з Лепеля.

Узорная тэатральная студыя "Траяда" Цэнтра дзіцячай творчасці, мастацкім кіраўніком якой з'яўляецца Вольга Маханенка, на сцэне ТЮГа паказала спектакль па п'есе "Купалле ля Чэрцаў". Аўтар п'есы, дарэчы, Уладзімір Міхно.

У фестывалі дзіцячых аматарскіх тэатраў "Крок у неба" прынялі ўдзел юныя артысты з Омска і Санкт-Пецярбурга.

Уладзімір НОВІК.

Ва універсітэт – па кансультацыю

Хутка юрыдычныя клінікі будуць адкрыты ва ўсіх ВНУ, дзе ёсць юрыдычныя факультэты. Прыкладам стане юрыдычная клініка БДУ, якая працуе ўжо другі год.

Ідэя правядзення ва універсітэтах бясплатных юрыдычных кансультацый – не новая. У ЗША юрыдычныя клінікі ўзніклі яшчэ на пачатку XX стагоддзя, вельмі папулярныя яны і ў сучаснай Расіі. У нас гэтая справа толькі пачынаецца, але даволі актыўна. Услед за БДУ юрыдычныя клінікі пачалі ствараць як у дзяржаўных, так і ў прыватных ВНУ.

Яны выконваюць дзве важныя функцыі. З аднаго боку, студэнты маюць магчымасць яшчэ падчас вучобы набыць добры вопыт практычнай работы. А з другога – бясплатную юрыдычную дапамогу атрымліваюць малазабяспечаныя грамадзяне, што мае вялікае сацыяльнае значэнне.

Ініцыятарам стварэння юрыдычнай клінікі ў БДУ стала Прадстаўніцтва ААН у Беларусі, якое і забяспечыла яе матэрыяльную базу. Універсітэт выдзеліў памяшканне і, вядома ж, накіраваў у клініку сваіх студэнтаў.

Пастаянна тут працуюць 25–30 чалавек, і каб сюды трапіць, трэба вытрымаць конкурс – прыкладна два чалавекі на месца. Быць студэнтам–кансультантам – карысна для будучай дзейнасці, а яшчэ гэта абавязвае да дысцыпліны. Ёсць графік, згодна з якім кожны студэнт некалькі гадзін на тыдзень дзяжурыць "на тэлефоне". Ён прымае тэлефанаванні і дамаўляецца з кліентам аб сустрэчы, якая адбываецца тут – у клініцы.

Уся праца студэнтаў праходзіць пад кантролем вопытных адвакатаў. Спачатку студэнты сустракаюцца з кліентамі, высвятляюць усе асаблівасці іх справы, фармулююць высновы, пасля чаго ідуць па заключэнне да адвакатаў. Ён правярае, ці ўсё зроблена правільна, гаворыць, на што трэба звярнуць увагу. І ўжо затым студэнты даносяць свае высновы да кліентаў.

Гэтак адбываецца разгляд большасці спраў. Але часам трапляюцца нескладаныя пытанні, і тады кліенты могуць атрымаць адказы ў вуснай гутарцы. Але гэта бывае вельмі рэдка, усе справы студэнты–кансультанты імкнуцца ўзгадніць з адвакатамі.

Як правіла, у клініцы не даюць кансультацый па тэлефоне. Але ў рэдкіх выпадках іншагароднім, пенсіянерам ці інвалідам кансультанты могуць пераваніць (пасля ўзгаднення з адвакатамі) і адказаць па тэлефоне на простае пытанне.

У найбольш складаных выпадках у клініцы заводзяць справы. Па–першае, такі парадак. А па–другое, ёсць тыповыя праблемы, і калі чалавек прыйдзе з аналагічнай, дык прасцей паглядзець ужо напрацаванае па гэтай праблеме, чым пачынаць усё спачатку. У юрыдычнай клініцы БДУ ўжо быў выпадак, калі тры чалавекі з аднаго і таго ж гаражнага кааператыва прыйшлі з адным і тым жа пытаннем – нават адрасы аднолькавыя, толькі прозвішчы кліентаў розныя.

– У юрыдычнай клініцы БДУ стараюцца працаваць без памылак, – гаворыць студэнцкі менеджэр клінікі Аляксандр Палавінка. – За ўвесь час існавання тут пабывала ўжо каля 300 кліентаў, і з іх боку не было ніводнага наракання.

Наогул, юрыдычная клініка БДУ працуе па трох напрамках: агульныя справы, работа з бежанцамі і работа з асобамі, якія знаходзяцца ў месцах пазбаўлення волі.

Што да бежанцаў, дык юрыдычная дапамога ім тычыцца пераважна абскарджання рашэнняў улады аб адмове ў наданні статуса бежанца. Аднойчы супрацоўнікі клінікі абагульнілі ўвесь свой вопыт работы ў гэтым напрамку і паслалі аналітычнае пісьмо ў Канстытуцыйны Суд краіны з просьбай разгледзець пытанне аб памяншэнні ставак дзяржаўнай пошліны пры абскарджанні заяў асоб, якім адмовілі ў статусе бежанцаў. Па гэтым пытанні было прынята адпаведнае рашэнне.

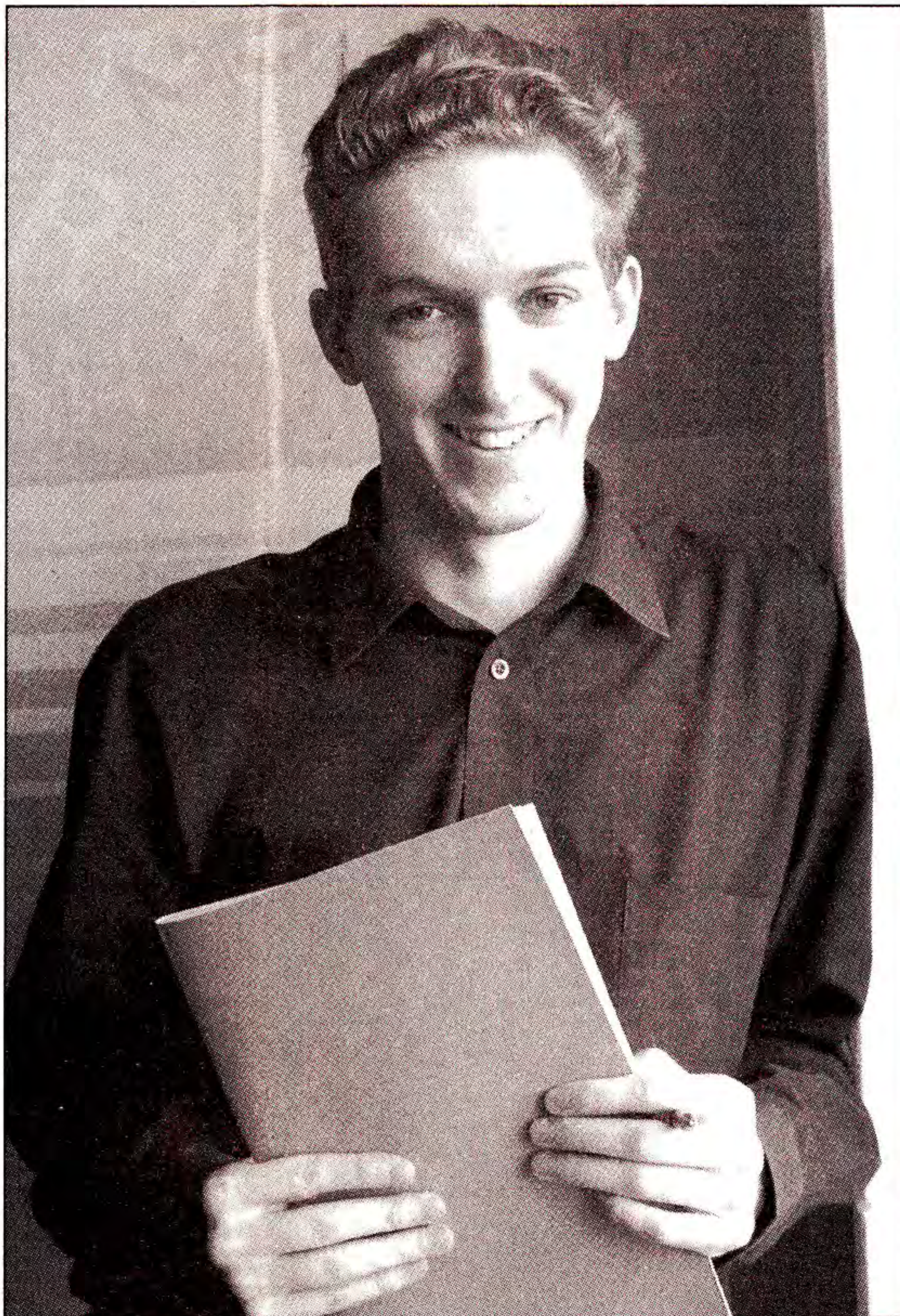
Работа са зняволенымі вядзецца выключна праз перапіску. Звычайна яны дасылаюць у клініку пісьмы, дзе тлумачаць сутнасць свайго пытання. Калі трэба нешта ўдакладніць, студэнты–кансультанты пісьмова просяць аб гэтым зняволеных, пасля чаго рыхтуюць у адказ вычарпальную інфармацыю. Усяго ў месцы пазбаўлення волі з клінікі накіравана каля 50 пісьмаў, якія тычацца пераважна спадчынных праблем. Наогул, па словах кансультантаў, працаваць са зняволенымі прасцей за ўсё, бо тут працуеш з паперай, а не з чалавекам, калі абавязкова патрабуецца вопыт.

Самыя складаныя пытанні ад грамадзян тычацца "прызнання страты права карыстання жылым памяшканнем у сувязі з выбыццём на другое пастаянае месца жыхарства". Тыповая справа пры разводах, якіх у нас так многа! І тут неабходна вельмі вялікая доказная база.

Два прынцыпова важныя моманты для тых, хто хацеў бы скарыстацца дапамогай юрыдычнай клінікі БДУ! Тут працуюць толькі па пытаннях грамадзянскага права і не аказваюць дапамогі па гаспадарчым, крымінальным і крымінальна–працэсуальным праве. Акрамя таго, юрыдычная клініка дае кансультацыі толькі пэўнаму колу людзей – сацыяльна неабароненым і малазабяспечаным грамадзянам. Гэта не значыць, што тут патрабуюць даведкі, проста пытаюцца: "Як вы лічыце, у вас дастаткова сродкаў, каб заплаціць за кансультацыю адвакату?" Калі адказ станоўчы, дык чалавеку прапануюць пайсці ў платную кансультацыю.

Калі хтосьці з нашых чытачоў падумаў, што кансультацыя юрыдычнай клінікі БДУ можа быць карыснай і для яго, паведамляем нумар яе тэлефона: 2236943.

Галіна СІДАРОВІЧ.

Сяргей Ермачэнка – студэнт III курса матэматычнага факультэта Віцебскага дзяржаўнага універсітэта імя П.Машэрава. Сяргей – выдатнік вучобы, галоўны рэдактар насценгазеты факультэта. Рашэннем савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай падтрымцы адораных навучэнцаў і студэнтаў яму назначана прэзідэнцкая стыпендыя на 2002 год.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛТА.

Новыя спецыяльнасці

Супраць крадзяжу і тэрарызму

Ва ўмовах рынку значна павышаецца каштоўнасць інфармацыі, якая становіцца найбольш прыбытковым і хадавым таварам. Актыўна развіваюцца цэлыя напрамкі тэхнічнага шпіянажу, звязаныя з набыццём інфармацыі камерцыйнага і эканамічнага плана. Увядзенне ў абарачэнне пластыкавых сродкаў плацяжу і развіццё камп'ютэрных сетак садзейнічае з'яўленню прынцыпова новых форм крадзяжу і тэрарызму.

У такой сітуацыі арганізацыя бяспекі і процідзеянне спробам незаконнага атрымання інфармацыі становіцца адной з найбольш актуальных і абавязковых умоў стабільнай работы прадпрыемстваў (дзяржаўных прадпрыемстваў, банкаўскіх і фінансавых установ - асабліва). Не сакрэт, што шматлікія спробы крадзяжу падобнай інфармацыі робяцца асновай для рознага роду процiпраўных дзеянняў.

Пастаяннае развіццё тэхнічных сродкаў шпіянажу, пераход на сучасныя электронныя і камп'ютэрныя тэхналогіі патрабуе падрыхтоўкі спецыялістаў па абароне інфармацыі з адпаведнай кваліфікацыяй. На жаль, гэтая праблема для большасці зацікаўленых арганізацый аказалася нечаканай, навучанне па такому профілю раней у нашай краіне не ажыццяўлялася і практычна не ажыццяўляецца цяпер. Склалася сітуацыя, калі патрэба ў спецыялістах падобнага профілю перавышае прапанову, навучанне студэнтаў па гэтых напрамках у няпрофільных навучальных установах не забяспечвае належнага ўзроўню кваліфікацыі, паколькі тэхнічныя сродкі шпіянажу і процідзеяння яму заснаваны на сучасных электронных тэхналогіях.

Вырашыць гэтую праблему заклікана адкрыццё ў Беларускім дзяржаўным універсітэце інфарматыкі і радыёэлектронікі новай спецыяльнасці "Тэхнічнае забеспячэнне бяспекі".

Падрыхтоўка студэнтаў, акрамя радыётэхнічных дысцыплін, прадугледжвае вывучэнне пытанняў спецыялізаванага характару, да якіх адносяцца: аналіз патэнцыяльных каналаў уцечкі інфармацыі, уключаючы камп'ютэрныя сеткі і магчымасць выкарыстання тэхнічных сродкаў шпіянажу; выбар найбольш аптымальных спосабаў абароны; выяўленне дзеючых тэхнічных сродкаў шпіянажу і эфектыўнае процідзеянне ім; забеспячэнне бяспекі памяшканняў у арганізацыях і ўстановах ад незаконнага пранікнення.

Асаблівая ўвага будзе ўдзяляцца падрыхтоўцы ў галіне найбольш сучасных тэхнічных сродкаў бяспекі: ахоўныя сістэмы, сістэмы абароны моўнай інфармацыі, сістэмы абароны ад відэаназірання, абарона інфармацыі, якая перадаецца бяспровадным спосабам, абарона інфармацыі ў камп'ютэрных сетках і г.д.

Спецыялісты павінны будуць умець вызначаць, што і ад якіх спосабаў патэнцыяльнага крадзяжу яны абараняюць, разбірацца ў сродках аховы, выбіраць найбольш аптымальныя і эфектыўныя спосабы процідзеяння.

Зыходзячы з гэтых патрабаванняў, студэнты ў працэсе навучання будуць вывучаць мовы праграміравання, камп'ютэрную графіку, праектаванне і тэхналогію вырабу датчыкаў, арганізацыю распрацоўкі і тэхнічнае абслугоўванне сістэм абароны інфармацыі, методыку машыннага праектавання і работу на персанальных ЭВМ.

Сяргей АБРАЗЦОЎ,
загадчык кафедры
радыёэлектронных сродкаў БДУІР.

Тэхналогіі адукацыі

Вытворчасць гуманітарнага капіталу

Тэхналогіі адукацыі - тэрмін, які ўсё часцей гучыць у сувязі з праблемай забеспячэння якасці адукацыі. У вузкім сэнсе тэхналогіі адукацыі азначаюць падтрымку адукацыйнага працэсу тэхнічнымі сродкамі навучання (сёння галоўным чынам камп'ютэрнай тэхнікай).

Камп'ютэрныя і інфармацыйныя інавацыі ў значнай меры садзейнічалі развіццю больш шырокага погляду на тэхналогіі адукацыі. Відавочна, што выкарыстанне складаных тэхнічных сродкаў ставіць вучэбны працэс у пэўныя тэхналагічныя рамкі, абумоўлівае ўсё большую яго залежнасць ад тэхнікі, праграмных платформ і прыкладных праграмных сродкаў, методык і прыёмаў іх выкарыстання.

Другой важнай прычынай тэхналагізацыі адукацыі з'яўляецца эканоміка. У 60–х гадах мінулага стагоддзя ў сувязі з павышэннем навукаёмістасці і кошту адукацыйных паслуг узнікла канцэпцыя адукацыйнага інстытута як фабрыкі па вытворчасці гуманітарнага капіталу – кваліфікаваных чалавечых рэсурсаў, якія з'яўляюцца носьбітамі пэўных стандартаў прафесійных ведаў і навыкаў. Гэтая канцэпцыя стала асновай планавання дзейнасці і развіцця адукацыйных інстытутаў у краінах з перадавымі сістэмамі адукацыі.

Аналагічна вытворчасці тавараў і паслуг, адукацыйным інстытутам уласцівы эканамічныя абмежаванні рэсурсаў – часу, фінансаў і матэрыяльна–тэхнічных сродкаў, якія трацяцца на поўны цыкл навучання ў разліку на аднаго студэнта. У сувязі з гэтым, натуральна, узнікае праблема аптымальнага і эфектыўнага размеркавання рэсурсаў. Гэтая праблема – арганізацыйная. На сучаснай вытворчасці яна вырашаецца тэхналагічна – пры дапамозе тэхналагічных карт, спецыфікацый і спецыялізацый асобных участкаў і агульнага сеткавага графіка.

Паміж сучаснай арганізацыяй навукаёмістага вучэбнага працэсу і тэхналогіямі прамысловага прадпрыемства існуюць глыбокія аналогіі. Вучэбны план – гэта аналаг сеткавага графіка, кантралюючыя мерапрыемствы (залікі, экзамены) – аналаг прамежкавага і фінальнага кантролю якасці вырабаў, стандарты якасці тавараў і паслуг – аналагі адукацыйных стандартаў. На большасці сучасных прадпрыемстваў выкарыстоўваюцца лінейныя канвеерныя тэхналогіі; аналагічна сучасны вучэбны працэс арыентаваны на лінейную (паслядоўную) логіка–структурную схему перадачы ведаў і навыкаў.

Арганізацыйныя механізмы забеспячэння якасці, што даказалі сваю эфектыўнасць у масавай вытворчасці тавараў і паслуг, усё больш прадуктыўна выкарыстоўваюцца ў перадавых адукацыйных сістэмах. Як і ў вытворчасці, у адукацыі абсалютнай якасці не існуе, якасць – катэгорыя адносная, катэгорыя параўнання. У сувязі з гэтым кіраванне якасцю з'яўляецца плённай ідэяй, што пацвярджаецца практыкай. Кіраванне якасцю – комплекс мер, працэдур і механізмаў, якія садзейнічаюць паляпшэнню адноснай якасці тавару або паслугі. Да іх ліку трэба аднесці блочна–модульную арганізацыю працы, спецыялізацыю работнікаў, лакалізацыю і аптымальнае размяшчэнне пунктаў кантролю.

Ва ўмовах рыначнага попыту на кваліфікаваную рабочую сілу ўсё большую вагу набываюць прафесійныя навыкі. Работадаўца ў меншай меры цікавіць паходжанне ведаў работнікаў, чым навыкі іх практычнага выкарыстання. Адначасова з тэндэнцыяй да ўсё больш вузкай спецыялізацыі сучаснай вытворчасці павялічваецца попыт на глыбокія прафесійныя навыкі. Адпаведна забеспячэнне комплекснасці навыкаў, неабходных для функцыянавання сучаснай складанай вытворчасці або сферы паслуг, усё ў большай ступені арыентуецца на калектыўную працу прафесіяналаў у розных галінах.

У адукацыйных тэхналогіях, арыентаваных на ўмацаванне калектыўных матываў, абавязковымі з'яўляюцца меры і механізмы, якія забяспечваюць разам з глыбокай прафесійнай падрыхтоўкай наяўнасць у адукацыйным працэсе стабільных і матываваных міжпрадметных (міжпрафесійных) сувязяў. Адна з эфектыўных матывацый да гэтага – тэхналогія навучання, у якой прысутнічае пастаянны акцэнт на тое, што ў сваёй будучай прафесійнай дзейнасці і грамадскім жыцці выпускніку пры неабходнасці давядзецца мець справу з людзьмі іншых прафесій. Менавіта такім чынам, а не па прымусу павінны прыводзіцца ў адпаведнасць, напрыклад, гуманітарныя, прыродазнаўчанавуковыя і тэхнічныя веды.

Блочна–модульныя адукацыйныя тэхналогіі з'яўляюцца сёння найбольш перспектыўнымі. Яны ў першую чаргу прадугледжваюць блочна–модульную арганізацыю працы выкладчыкаў. Глыбокая спецыялізацыя і прафарыентацыя могуць быць забяспечаны толькі калектыўнай работай вялікай колькасці прафесіяналаў. Блочна–модульная арганізацыя адукацыі садзейнічае, акрамя іншага, умацаванню карпаратыўнага духу адукацыйнай установы, паколькі абумоўлівае натуральную залежнасць якасці і вынікаў працы кожнага выкладчыка ад якасці і вынікаў працы калег па "цэху", асабліва тых, хто забяспечвае падрыхтоўку на суседніх "участках" адукацыйнага "канвеера". Блочна–модульная арганізацыя працы зручная і для кіраўнікоў. Відавочна, што замена вузкага спецыяліста, час якога на адукацыйным "канвееры" адносна невялікі, – больш лёгкая задача, чым замяшчэнне спецыяліста шырокага профілю.

Вяртаючыся да праблем інфарматызацыі адукацыі, трэба падкрэсліць, што стварэнне сучасных інфармацыйных рэсурсаў немагчыма без авалодання ўсімі без выключэння выкладчыкамі інфармацыйнымі і камп'ютэрнымі тэхналогіямі і методыкамі іх выкарыстання ў вучэбным працэсе. Інфармацыйныя тэхналогіі з'яўляюцца інструментальнай платформай для стварэння масавых рэсурсаў новага тыпу – электронных падручнікаў, вучэбных дапаможнікаў, даведнікаў, ілюстрацыйных матэрыялаў. Тут ёсць дзве праблемы: нарматыўна–заканадаўчая, звязаная з абаронай інтэлектуальнай уласнасці і абаронай аўтарскіх правоў, і псіхалагічная. Вядома, з масавым укараненнем інфармацыйных тэхналогій магчымасць кампілявання становіцца большай. Але паралельна павялічваецца аб'ём, адкрытасць і лёгкасць выкарыстання інфармацыі для яе далейшай мадыфікацыі; пры гэтым значна скарачаюцца тэрміны падрыхтоўкі матэрыялаў. Адначасова сеткавае асяроддзе спрыяе, у пэўным сэнсе, этычнасці паводзін – чым складанейшы матэрыял, тым менш сэнсу ў яго перапісванні, тэхнічна прасцей на яго спаслацца. Псіхалагічны аспект уяўляецца больш значным – ментальна наш выкладчыцкі корпус не зусім гатовы да адкрытага рэцэнзавання сваіх матэрыялаў. Адна з прычын у тым, што перагружаны выкладчык не мае часу для таго, каб удасканаліць свае вучэбныя і метадычныя распрацоўкі і непакоіцца з–за магчымай негатыўнай рэакцыі калег. Тэхналагізацыя адукацыі, накіраваная на больш глыбокую спецыялізацыю і модульную арганізацыю працы, вызваленне выкладчыкаў ад руціннай, нятворчай працы, будзе садзейнічаць вырашэнню і гэтай праблемы.

Усвядоміць тэхналагічнасць сучаснай адукацыі – значыць, убачыць шляхі яе далейшага развіцця. Няправільнае яе разуменне звязана з тэзісам аб зніжэнні ролі выкладчыка, ператварэнні яго ў маленькае звяно ў складаным адукацыйным механізме. На самай жа справе ўсе высокатэхналагічныя механізмы складаюцца з вялікай колькасці дэталяў. Трэба толькі належным чынам забяспечыць іх канструктыўную і функцыянальную надзейнасць (якасць). Безумоўна, сучасная адукацыя з'яўляецца складанай, высокатэхналагічнай сістэмай. Якасць яе функцыянавання і вынікаў дзейнасці не павінна залежаць ад канкрэтных людзей, але павінна абапірацца на калектыўную творчасць.

Сяргей МАКСІМАЎ,
загадчык кафедры
тэхналогій адукацыі
Рэспубліканскага
інстытута вышэйшай
школы БДУ.

Актуаліі

Навучанне на адлегласці

Сучасная сітуацыя паказвае, што традыцыйныя мадэлі навучання не могуць задаволіць попыт на адукацыю, а формы прадастаўлення адукацыйных паслуг ужо не адпавядаюць патрэбам грамадства. Надзённай праблемай развіцця міжнароднай супольнасці стала інтэграцыя нацыянальных адукацыйных сістэм. Дыстанцыйнае навучанне спрыяе яе вырашэнню.

Традыцыйная сістэма навучання звязана з адрывам работнікаў ад рабочага месца, што, адпаведна, прыводзіць да страт прадпрыемства. Але навучанне павінна адбывацца хуткімі тэмпамі, каб не стрымліваць працэс укаранення і рэалізацыі новай прадукцыі на рынку. Паслугі па навучанню персаналу павінны прадастаўляцца адначасова з паяўленнем новых распрацовак прадпрыемства. Гэта вымагае неабходнасці дэцэнтралізацыі навучання, каб пазбегнуць перамяшчэння персаналу ў цэнтр навучання і тым самым атрымаць выйгрыш у часе, эканомію затрат на транспарт.

Акрамя таго, існуюць катэгорыі людзей, якім патрэбны адукацыйныя паслугі, але яны не маюць магчымасці іх атрымаць традыцыйным спосабам у рамках сучаснай адукацыйнай сістэмы. Гэта, напрыклад, вайскоўцы, якія праходзяць тэрміновую службу ў радах Узброеных Сіл; жыхары аддаленых рэгіёнаў краіны; асобы, якія маюць медыцынскія абмежаванні для атрымання адукацыі ў стацыянарных умовах і інш.

Завочнае навучанне з'яўляецца правобразам навучання дыстанцыйнага. Значна прасцей рэалізоўваць канцэпцыю дыстанцыйнага навучання ў тых установах, якія маюць вопыт завочнага навучання. Аднак трэба дакладна ўяўляць прынцыповыя адрозненні стандартаў навучання завочнага і новых ідэй навучання дыстанцыйнага.

Завочнае навучанне прадугледжвае атрыманне якой–небудзь канкрэтнай спецыяльнасці згодна з пэўным вучэбным планам. Дыстанцыйнае навучанне – больш дэмакратычнае. Студэнт можа выбраць адзін курс або сістэму курсаў, не маючы на мэце атрыманне якой–небудзь канкрэтнай спецыяльнасці.

Пры завочным навучанні звычайна плануюцца і вочныя заняткі, калі студэнты збіраюцца разам, каб праслухаць аглядныя лекцыі, выканаць лабараторныя работы, здаць залікі і экзамены. Пры дыстанцыйным навучанні такія сесіі звычайна не плануюцца.

Завочнае навучанне арыентавана на друкаваныя матэрыялы, якія перасылаюцца па пошце. Дыстанцыйнае прадугледжвае выкарыстанне камп'ютэрных і тэлекамунікацыйных тэхналогій.

Завочнае навучанне – паточнае. Гэта – агульны для ўсіх вучэбны план, агульныя тэрміны здачы кантрольных работ, сесіі зімой і летам у пэўныя тэрміны. Дыстанцыйнае навучанне прадугледжвае вучобу па індывідуальнаму плану, і ў гэтым яго галоўнае адрозненне ад завочнага.

За кошт стварэння і развіцця сістэмы дыстанцыйнай адукацыі, якая базіруецца на сучасных інфармацыйных і тэлекамунікацыйных тэхналогіях, і скарачэння ўдзельных затрат на аднаго студэнта (у параўнанні з традыцыйнай сістэмай адукацыі) забяспечваецца прынцыпова новы ўзровень даступнасці адукацыі пры захаванні яе якасці.

Асаблівасцю дыстанцыйнага навучання з'яўляецца прадастаўленне студэнтам магчымасці самім атрымаць веды, карыстаючыся развітымі інфармацыйнымі рэсурсамі, што забяспечваюць сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі.

У асяроддзі педагогаў-практыкаў, якія развіваюць тэхналогіі дыстанцыйнай адукацыі, бытуе шэраг міфаў, якія ўжо цяпер замінаюць распрацоўцы дыстанцыйных курсаў, негатыўна ўплываюць на агульныя тэндэнцыі развіцця дыстанцыйнага навучання.

Міф першы: дыстанцыйны вучэбны курс можна атрымаць, проста перавёўшы ў камп'ютэрную форму вучэбныя матэрыялы традыцыйнага завочнага навучання.

Міф другі: сучасныя вучэбныя прадметы падзяляюцца на прыдатныя і непрыдатныя для дыстанцыйнага навучання.

Міф трэці: пры аднолькавых крытэрыях падрыхтоўкі студэнтаў дыстанцыйнае навучанне павінна даваць лепшыя вынікі, чым традыцыйнае завочнае.

На самай справе, дыстанцыйнае навучанне па сваіх характарыстыках настолькі моцна адрозніваецца ад традыцыйнага, што паспяховае стварэнне і выкарыстанне дыстанцыйных вучэбных курсаў павінна пачынацца з глыбокага аналізу мэт навучання, дыдактычных магчымасцей новых тэхналогій перадачы вучэбнай інфармацыі, патрабаванняў да тэхналогій дыстанцыйнага навучання з пункту гледжання канкрэтных дысцыплін, карэкціроўкі крытэрыяў падрыхтоўкі.

Існуюць межы прымянімасці дыстанцыйнага навучання. Ёсць шэраг вучэбных дысцыплін, у якіх дыстанцыйныя формы навучання не могуць быць выкарыстаны ў поўнай меры. Напрыклад, пры вывучэнні канструкцый тэхнічных аб'ектаў неабходна вучэбная работа на натурных экспанатах або іх макетах. Не ўсё можна замяніць камп'ютэрным мадэляваннем. І нават поспехі ў распрацоўцы лабараторнага практыкуму аддаленага доступу не могуць поўнасцю зняць гэтыя абмежаванні. Урачом нельга стаць без вучэбнай клінічнай практыкі, археолагам – без удзелу ў раскопках і г.д. Спіс такіх дысцыплін і спецыяльнасцей можна прадоўжыць.

Сістэма развіццёвага дыстанцыйнага навучання эканамічна мэтазгодная як для дзяржаўнага бюджэту, так і для людзей, якія хочуць атрымаць адукацыю, асабліва ў сувязі з пераходам на міжнародны ўзровень. Выкарыстанне высакаякасных вучэбных праграм, матэрыялаў, інфармацыйных рэсурсаў зніжае кошт навучання. Інтэлектуальныя і фінансавыя рэсурсы накіроўваюцца на стварэнне высакаякасных вучэбных матэрыялаў і праграм, і гэта абумоўлівае высокі ўзровень прафесіяналізму тых, хто прайшоў навучанне, што эканамічна выгадна для дзяржавы. У сувязі з адсутнасцю "сцен" у адкрытых навучальных установах скарачаюцца выдаткі на ўтрыманне будынкаў і інтэрнатаў, а таксама практычна адсутнічаюць расходы на пераезды да месца вучобы і пражывання. А магчымасць сумяшчаць вытворчую дзейнасць і навучанне робяць эканамічна магчымым навучанне той часткі насельніцтва, якая не можа або не хоча спыняць вытворчую дзейнасць.

Эканомія ад аказання дыстанцыйных адукацыйных паслуг можа прыносіць значны даход.

З пункту гледжання дыдактычнага прынцыпу эфектыўнасці дыстанцыйнае навучанне павінна ацэньвацца, зыходзячы з крытэрыяў якасці прадметнага зместу вучэбнай праграмы, тэхналагічнай і педагагічнай якасці, паўнаты выкарыстання традыцыйных і новых тэхналагічных магчымасцей і рэсурсаў.

Пры гэтым якасць ацэньваецца па параметрах адпаведнасці лепшым узорам традыцыйнай адукацыі; вырашэння актуальных праблем адукацыі (сувязь навучання з жыццём, гуманізацыя, дэмакратызм, актывізацыя ролі студэнтаў, падрыхтоўка да жыцця ў шматкультурным грамадстве).

Праграмы дыстанцыйнага навучання павінны быць даступнымі і для людзей з тымі або іншымі абмежаваннямі, напрыклад, для інвалідаў, якія адчуваюць рознага роду цяжкасці, трапілі ў складаныя абставіны і г.д. Яны павінны быць арыентаваны на ўзаемадзеянне, а ў цэнтры ўвагі павінны быць самі студэнты.

Аналіз публікацый па праблеме дыстанцыйнага навучання ў беларускім друку сведчыць, што сярод іх пераважаюць практычныя распрацоўкі, прысвечаныя апісанню і рэалізацыі канкрэтных праектаў. Тэарэтычныя падыходы да праблемы, накіраваныя на асэнсаванне сутнасці, спецыфікі дыстанцыйнага навучання, прадстаўлены слаба. Аднак укараненне такой формы навучання ў нацыянальную сістэму адукацыі немагчыма без трывалай тэарэтычнай базы.

Ва ўмовах адукацыйнай рэформы надзвычай важнай з'яўляецца распрацоўка тэарэтыка–педагагічных асноў укаранення дыстанцыйнага навучання на аснове сучасных інфармацыйных тэхналогій і сродкаў навучання. Стварэнне і разгортванне нацыянальнай сістэмы дыстанцыйнага навучання ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца агульнадзяржаўнай задачай. Наша краіна мае ўсе неабходныя рэсурсы для яе вырашэння. Гэта і назапашаны ў вышэйшай школе навукова–метадычны, кадравы патэнцыял, і арганізацыйныя структуры, і інфармацыйныя рэсурсы, і наяўнасць агульнарэспубліканскай сеткі адукацыі і навукі Unibel. Для шырокага распаўсюджання дыстанцыйнай адукацыі неабходна вырашэнне цэлага комплексу праблем, якія закранаюць усе аспекты гэтай новай для нас формы навучання.

Да найбольш важных праблем можна аднесці адсутнасць цэласнай канцэпцыі развіцця дыстанцыйнага навучання, недастатковую матэрыяльна–тэхнічную базу навучальных устаноў; непадрыхтаванасць выкладчыкаў да выкарыстання тэхналогій дыстанцыйнага навучання ў вучэбным працэсе; адсутнасць методык выкладання ў рэжыме аддаленага доступу, якія можна выкарыстоўваць у мясцовых умовах.

Галоўнай жа праблемай з'яўляецца адсутнасць у заканадаўстве нарматыўна–прававога (юрыдычнага) вызначэння статуса дыстанцыйнай адукацыі.

Элена КРУМ,
асістэнт кафедры
эканомікі прамысловых
прадпрыемстваў
Беларускага дзяржаўнага
эканамічнага універсітэта.

Японія і японская школа вачыма дырэктара беларускай гімназіі

У кожнага чалавека ў жыцці ёсць моманты, якія ён хацеў бы перажыць ізноў, таму вяртаецца ў думках да іх не адзін раз.

Вось і мая паездка ў Краіну ўзыходзячага сонца дагэтуль застаецца ў памяці, вяртае ў цудоўныя, непаўторныя дні лістапада мінулага года. Здавалася б, што час прытушыць эмоцыі, захапленне. Але чым больш мінае дзён, тым часцей мне хочацца гаварыць пра гэтую дзівосную краіну, яе цудоўных людзей, пра непаўторныя краявіды, нейкую асаблівую аўру, якую я адчувала ў час майго знаходжання там.

Аэрапорт Нарыта сустрэў мяне, адзінага прадстаўніка "зямлі пад белымі крыламі", чароўнай усмешкай жанчыны-гіда, цёплымі, ласкавымі промнямі сонца і яркімі восеньскімі фарбамі. Лісце японскага клёна меншае за наша ў некалькі разоў. У лістападзе яно чырвонага і жоўтага колеру: немагчыма адарваць вачэй ад гэтых дрэў. А схілы ўзгоркаў нібы ўсыпаны барвовымі і залатымі камянямі-самацветамі, якія праменяцца яркім святлом. Побач з клёнамі – далёкаўсходнія хвоі. Іголкі ў іх, як у нашай хвоі, а вось галіны растуць інакш. Можна гадзінамі стаяць і любавацца гэтым цудам прыроды.

Гатэлі і нацыянальная гасціннасць

Гатэлі ў Японіі вартыя таго, каб пра іх пісаць, але асабліва хочацца расказаць пра гатэль у Кіёта. Гэта нацыянальны японскі гатэль. Не паспееш зайсці ў хол, як да цябе спяшаюцца ў нацыянальных кімано ўсмешлівыя жанчыны. Рухаюцца яны неяк асабліва. Усадзяць цябе за нізенькія столікі прама ў фае і абавязкова напояць зялёным чаем. І робяць гэта з такім клопатам і ўвагай, што ты пачынаеш адчуваць сябе ганаровым госцем, і здаецца, што менавіта цябе тут чакалі, табе тут рады. Пасля чаю ты падымаешся да сябе і заміраеш ад незвычайнай прыгажосці, чысціні і ўтульнасці нумара, які аформлены па ўсіх законах традыцыйнага японскага дызайну.

Прывёўшы сябе ў парадак, з добрым настроем, поўны энергіі, накіроўваешся ў так званы "рэстаран" абавязкова ў нацыянальным строі. Там цябе чакаюць міністолікі на аднаго чалавека. Ты зручна ўсаджваешся на падлозе і з цікавасцю разглядваеш цуды кулінарнага мастацтва. Пакуль ты думаеш, з чаго пачаць, нячутна падыходзіць жанчына ў кімано, сядае перад табой і пачынае чараваць над піяламі, навучаючы правілам прыёму ежы. Яна будзе частаваць сакэ і расказваць пра асаблівасці нацыянальнай кухні.

Пакуль ты праводзіш час за трапезай, табе падрыхтуюць пасцель у нумары. Спаць на падлозе на беласнежнай пасцелі – проста задавальненне. Раніцай прачынаешся шчаслівым пасля прыемнага начнога адпачынку. І зусім не хочацца пакідаць гэты гасцінны дом.

Японскі жураўлік і жменя чарнобыльскай зямлі

Хірасіма. Гэты горад ведаюць ва ўсім свеце. Прыгожы, сучасны, нейкі светлы. Знаёмства з горадам пачынаецца з наведвання музея ў знак памяці аб трагедыі, што адбылася тут у жніўні 1945 года. Жахліва глядзець на фатаграфіі і слухаць каментарыі гіда. Побач з музеем – парк і помнікі-скульптуры, якія нагадваюць жывым пра ахвяры атамнага выбуху. Бясконцая плынь турыстаў ідзе да помніка дзяўчынцы, якая, паміраючы ад прамянёвай хваробы, рабіла папяровых жураўлікаў у надзеі паправіцца. І кожны нясе з сабой папяровага жураўліка і кладзе яго да помніка. Горы жураўлікаў аб'ядноўваюць мільёны людзей добрай волі. І можаце ўявіць, якія пачуцці я перажывала, калі побач з папяровым жураўлікам паклала жменю зямлі, прывезенай з Гомельскай вобласці.

Колькі слоў пра гісторыю адукацыі і яе сучасны стан

Сістэма адукацыі ў Японіі пачала складвацца з 1872 года. У той перыяд тэракоя была месцам, дзе простыя людзі маглі атрымаць адукацыю. Спачатку абавязковая адукацыя была трохгадовай. Сцвярджалася, што кожны меў магчымасць вучыцца незалежна ад сацыяльнага паходжання, полу, фінансавага становішча – па меры аплаты за навучанне.

Сістэма адукацыі развівалася пад кіраўніцтвам цэнтральнага ўрада, і ў 1903 годзе сталі выкарыстоўвацца падручнікі, зацверджаныя ўладамі. У 1907 годзе абавязковая адукацыя была даведзена да шасці гадоў.

Да 1945 года ў школах было раздзельнае навучанне для хлопчыкаў і дзяўчынак. Новы Закон аб адукацыі ў Японіі быў прыняты ў 1947 годзе, на яго аснове і фарміравалася сучасная сістэма адукацыі краіны. Яна мае наступныя ступені: дзіцячы сад; пачатковая школа; малодшая вышэйшая школа; старшая вышэйшая школа; тэхнічны каледж; малодшы каледж; універсітэт; спецыяльная прафесійная школа.

Пачатковая і малодшая вышэйшая школы з'яўляюцца абавязковымі. Тэхнічны каледж, куды могуць паступіць выпускнікі малодшай вышэйшай або старшай вышэйшай школы, займаецца падрыхтоўкай рабочых для прамысловых прадпрыемстваў, уключаючы караблебудаванне. Спецыяльныя прафесійныя школы даюць веды па кулінарыі, пашыву адзення, кнігазнаўству, бухгалтэрыі і г.д. Ёсць спецшколы, прызначаныя для людзей з недахопамі ў развіцці.

Паводле даных Міністэрства адукацыі Японіі, у 1998 годзе 48,2 працэнта выпускнікоў вышэйшай школы паступілі ва універсітэты (у 1960 годзе гэтая лічба складала 10,3 працэнта). Для параўнання: у ЗША 50 працэнтаў выпускнікоў сярэдняй школы паступаюць у вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Японія, напэўна, – краіна з самай вялікай колькасцю рознага роду падрыхтоўчых школ. Ні ў адной краіне Еўропы або Амерыкі няма juku (рэпетытарскіх школ) нават для паступлення ў прэстыжныя прыватныя дзіцячыя сады. Некаторыя бацькі маюць магчымасць паслаць сваіх дзяцей у дзіцячыя сады, якія супрацоўнічаюць з універсітэтамі, што ў большасці выпадкаў гарантуе ў далейшым паступленне ў гэтыя навучальныя ўстановы. Многія вучні, якія заканчваюць пачатковую школу і паступаюць у малодшую вышэйшую, а затым і ў старшую вышэйшую школу, таксама наведваюць juku, каб падрыхтавацца да сваіх уступных экзаменаў.

Школа і яе адметныя асаблівасці

Я пабывала ў трох школах у прэфектуры Фукусіма. У Японіі пачатковая, сярэдняя і старшая школы размешчаны ў розных будынках і функцыянуюць самастойна.

У школах увогуле няма тэхнічак – клопат аб санітарным стане школы ляжыць на вучнях, настаўніках і адміністрацыі. Двор, кабінеты, калідоры, месцы агульнага карыстання – усё прыбіраюць вучні. За кожным класам замацаваны пэўны ўчастак, які кожны дзень пасля ўрокаў прыводзіцца ў ідэальны парадак. Кіруюць работай вучняў настаўнікі, загадчыкі кабінетаў, бібліятэкары і г.д. У кожнага дырэктара я высвятляла падрабязнасці арганізацыі такой работы. І ў пачатковай, і ў старшай школе усё робяць вучні. А як жа з мыццём вокан – не супакойвалася я. Вельмі проста: калі дзіцяці не пад сілу што-небудзь зрабіць, яму дапамогуць бацькі ў вольны ад працы час.

Каля кожнага класа на калідоры я бачыла два вядры: у адным – пясок, у другім – вада. Гэта на выпадак пажару. На спецыяльных падстаўках развешаны анучы, якімі карыстаюцца падчас уборкі. У школе ўсе пераабуваюцца, адзіная форма для вучняў – абавязковая. На грудзях у кожнага школьніка – значок з яго імем і прозвішчам.

Урок доўжыцца пяцьдзесят хвілін. У класе па трыццаць вучняў. Я пазайздросціла камп'ютэрнаму класу, дзе больш як 25 машын, а кабінетам музыкі, тэлецэнтру, пакою медсястры.

Усе вучні без выключэння ў школах, якія я наведала, спяваюць, іграюць на музычных інструментах – гэтаму вучаць у школе. А калі нехта хоча займацца больш паглыблена – ёсць магчымасць наведваць музычныя гурткі, а таксама індывідуальныя заняткі, якія праводзяцца пасля ўрокаў. Хіба не цуд, што кожны клас – харавы калектыў, што семдзесят дзяцей выступаюць разам у складзе аркестра?

Японскія школьнікі вельмі любяць урокі фізкультуры. Наогул, калі я пыталася, які прадмет самы любімы, яны нязменна адказвалі: фізкультура. Фізкультура – гэта прыгажосць, грацыя, гэта ўсходнія адзінаборствы, атлетыка, гульні. Вучні з гонарам расправілі плячыма, калі я цікавілася здачай нарматываў і адзнакамі за гэта. Яны з задавальненнем выконвалі практыкаванні са стужкамі, абручамі, мячамі і, вядома, прадэманстравалі прыёмы кендо.

З радасцю я прыняла запрашэнне трэцякласнікаў паабедаць з імі. У гэтай школе працуюць тры кухары. Яны гатуюць абед для ўсіх вучняў. На вялікім перапынку дзяжурныя ад кожнага класа ідуць на кухню, атрымліваюць яду і на спецыяльных калясках прывозяць яе ў клас. Там пад кіраўніцтвам настаўніка разліваюць суп, раскладваюць другую і трэцюю стравы. У час абеду можна глядзець школьную тэлепраграму і такім чынам знаёміцца з усімі школьнымі навінамі, паслухаць музыку. Пасля абеду дзяжурныя адвозяць посуд на кухню, дзе мыюць яго, потым вяртаюцца ў клас.

З трох гадоў у Японіі дзеці пачынаюць наведваць ясла і дзіцячыя сады. Абавязковая школьная адукацыя з 6 да 15 гадоў – пачатковая і малодшая вышэйшая школы.

Вялікая ўвага ў японскай школе ўдзяляецца дзецям з фізічнымі асаблівасцямі. Як правіла, адукацыя такіх вучняў носіць індывідуальны характар. Гэтых дзяцей рыхтуюць да ўдзелу ў жыцці грамадства і вучаць самаабслугоўванню, каб яны не адчувалі сябе абдзеленымі.

Пасля ўрокаў вучні ідуць у бібліятэку, працуюць у школьных аб'яднаннях, клубах, займаюцца ў спартыўных секцыях. Некаторыя дзеці наведваюць прыватныя або падрыхтоўчыя школы для далейшай вучобы. Спортам у японскіх школах займаюцца 33 працэнты вучняў, дадатковым навучаннем у прыватных школах або з рэпетытарам – 25 працэнтаў, каліграфіяй – 21 працэнт, англійскай мовай – 17 працэнтаў вучняў.

Пасля атрымання абавязковай адукацыі вучні па жаданню працягваюць вучобу ў старшай школе. Паводле даных 1996 года, 94,8 працэнта хлопчыкаў і 97,1 працэнта дзяўчынак пераходзяць у старшую школу.

Чаму практычна ўсе падлеткі імкнуцца атрымаць дыплом аб заканчэнні старшай школы? Па-першае, палітыка нацыянальнага ўрада накіравана на тое, каб падтрымліваць высокі ўзровень развіцця эканомікі. Па-другое, бацькі хочуць, каб іх дзеці мелі добрую адукацыю для таго, каб потым яны маглі лепш уладкавацца ў жыцці.

Сёння некаторыя школы праводзяць навучанне ў залежнасці ад узроўню здольнасцей дзяцей. Разам з групавымі існуюць і індывідуальныя заняткі. Вялікая ўвага ўдзяляецца такім прадметам, як матэматыка і англійская мова. Задача настаўніка – зрабіць вучэбны працэс такім, каб кожны вучань пайшоў са школы задаволеным. Педагогі вельмі ўважліва і тактоўна ставяцца да кожнага дзіцяці, каб не развіваць у школьнікаў комплекс непаўнацэннасці.

У школе дзейнічае кабінетная сістэма для пэўных прадметаў. У старшай школе больш прадметаў па выбару.

У канцы кожнага трыместра настаўнік прадстаўляе бацькам інфармацыю аб вучобе дзяцей і аб іх занятках у школе. Гэтыя звесткі ў пісьмовым выглядзе вучні перадаюць сваім бацькам. Такая форма паведамлення бацькам пра поспехі іх дзяцей неабавязковая, але выкарыстоўваецца практычна ва ўсіх школах.

Пачатковая і старшая ступень

Вось, напрыклад, пачатковая школа Таміта Нішы прэфектуры Фукусіма. Гэта дзяржаўная школа. Адкрылася яна дзевяць год назад, калі аб'ядналі дзве суседнія школы, дзе было вельмі шмат дзяцей. У школе 780 вучняў і 40 настаўнікаў, тры першыя класы і па чатыры класы ў кожнай паралелі з 2 па 6 класы. У кожным класе прыблізна па 35 дзяцей.

Прапаную чытачам расклад урокаў пачатковай школы ў дзень майго наведвання.

1 клас: мастацтва, японская мова, мастацтва;

2 клас: матэматыка, японская мова, матэматыка, мастацтва;

3 клас: матэматыка, японская мова, музыка, работа па самаабслугоўванню;

4 клас: фізкультура, каліграфія, музыка, японская мова;

5 клас: японская мова, дамашняя работа, каліграфія, матэматыка;

6 клас: каліграфія, матэматыка, музыка, сацыяльная навука.

Мэта навучання – дапамагчы дзецям расці інтэлектуальна і духоўна. Школьнікі вывучаюць розныя прадметы, авалодваюць неабходнымі ўменнямі і навыкамі. Акрамя іншага, знаёмяцца з добрымі манерамі, нацыянальнымі звычаямі і асаблівасцямі ў правілах грамадскіх паводзін.

У Японіі вучні пачатковай школы займаюцца 224 дні ў годзе. Ёсць летнія, зімовыя і вясновыя канікулы. Сярод пазакласных заняткаў – аркестр, спорт і работа ў таварыстве.

У гэтай школе 27 камп'ютэраў у кабінеце інфарматыкі і па адным у кожным кабінеце. Любы вучань мае магчымасць працаваць у Інтэрнэце.

А вось як выглядае Асака Кайсэй – старшая вышэйшая школа ў горадзе Кавамата прэфектуры Фукусіма. Дэвіз школы – "Глабальны дух. Крэатыўны дух. Чалавечы дух".

Штат школы складаецца з дырэктара, намесніка дырэктара, настаўнікаў (44 чалавекі), сумяшчальнікаў (11 чалавек), асістэнта, медсястры, асістэнта настаўніка англійскай мовы, работнікаў сакратарыята (7 чалавек).

Вучні маюць магчымасць выбіраць прадметы ў залежнасці ад сваіх інтарэсаў і жаданых мэт. У першы год навучання існуе некалькі абавязковых прадметаў і некалькі па выбару. На другі і трэці годы больш шырокі выбар. Акрамя таго, яны могуць наведваць інтэнсіўныя курсы ў час летніх і зімовых канікулаў.

Навучальны год пачынаецца ў красавіку і дзеліцца на два семестры: першы заканчваецца ў верасні, другі доўжыцца з кастрычніка па сакавік. Кожны семестр вучні здаюць экзамены.

Кожная школа ў Японіі мае сваю эмблему, сімвал, дэвіз. Калі наша група пакідала школу, дырэктар, настаўнікі і вучні выходзілі да нас, каб развітацца, пакідаючы нам добры настрой.

Гэтая паездка была арганізавана Японскім фондам пры падтрымцы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Фонд быў заснаваны ў 1972 годзе як спецыяльная арганізацыя пад падпарадкаваннем Міністэрства замежных спраў з мэтай усталявання сяброўскіх сувязяў з іншымі краінамі. Гэта першая спецыяльная арганізацыя, якая пачала займацца разнастайнымі праграмамі міжнароднага культурнага абмену для распаўсюджвання японскай мовы, культуры, мастацтва і спорту. Усяго Японскі фонд рэалізуе дванаццаць відаў праграм, з'яўляецца спонсарам гэтых праектаў. Людзі, якія працуюць у фондзе, прасякнуты пачуццём любові і гонару за сваю краіну, аднак яны з вялікай павагай ставяцца да культуры і звычаяў іншых народаў.

Ядвіга БЕЗКАРАВАЙНАЯ, дырэктар гімназіі №1 Мазыра.

Па старонках Інтэрнета

У. Філіпаў акрэсліў асноўныя напрамкі работы на бліжэйшы год

Падчас чарговай прэс-канферэнцыі ў РІА "Новости" Міністр адукацыі Расійскай Федэрацыі Уладзімір Філіпаў запэўніў, што "расійская адукацыя ў сваёй аснове застанецца бясплатнай". Варта адзначыць, што апошнім часам міністр амаль штотыдзень выступае па пытаннях мадэрнізацыі адукацыйнай сістэмы. Пры гэтым колькасць пытанняў павялічваецца, а вось адказы на іх ёсць не заўсёды. У гэтым плане мінулая прэс-канферэнцыя прыемна ўразіла – кіраўнік адукацыйнага ведамства даў журналістам дастаткова грунтоўную і аб'ёмную інфармацыю. Прадстаўнікі прэсы даведаліся пра шэраг мерапрыемстваў і нарматыўных актаў, якія павінны быць прыняты сёлета ў рамках рэалізацыі плана мадэрнізацыі адукацыі ў краіне на 2002–2004 гады.

Сёлета ў 17 рэгіёнах Расіі будзе працягвацца эксперымент па адзіным дзяржаўным экзамене. Пачынаючы з бягучага года, у рэспубліках Марый Эл і Чувашыі будзе праведзены эксперымент па ўкараненні новага механізма фінансавання вышэйшых навучальных устаноў. Новы падыход, які пасля плануецца распаўсюдзіць і на іншыя рэгіёны, прадугледжвае ўвядзенне Дзяржаўных імянных фінансавых абавязацельстваў, механізмаў крэдытавання навучання студэнтаў. Пры гэтым міністр падкрэсліў, што ўтрыманне ВНУ, аплата камунальных паслуг будуць па-ранейшаму ажыццяўляцца з дзяржаўнага бюджэту. Выдаткі на навучанне будуць пакрывацца як за кошт бюджэтных сродкаў, так і з іншых крыніц.

Увесну, паведаміў Уладзімір Філіпаў, павінен быць прыняты закон аб адукацыйных стандартах, які вызначыць, у якім аб'ёме і колькі гадоў вучыцца ў школе, колькі гадзін у тыдзень адводзіцца на прадметы. Канкрэтныя стандарты павінны быць распрацаваны і ўнесены на разгляд урада да канца снежня.

Вялікія змены чакаюцца і ў падрыхтоўцы настаўніцкіх кадраў. Да мая павінна быць прадстаўлена праграма мадэрнізацыі педагагічнай адукацыі.

Журналісты таксама даведаліся, што падпісана палажэнне, згодна якому малады чалавек можа атрымліваць сярэднюю адукацыю да 20 гадоў, выкарыстоўваючы адтэрміноўку ад службы ў армію. Такім чынам, рашэнне аб пераходзе на дванаццацігадовую сістэму школьнай адукацыі становіцца рэальна выканальным, і да 2006 года канчатковы пераход на гэтую сістэму завершыцца. Па словах міністра, такое рашэнне прадыктавана не ў апошнюю чаргу пастаяннай крытыкай з боку заходніх краін, дзе вучацца па 12, а то і 13 гадоў (ЗША і з нядаўняга часу – Чэхія). Пасля укаранення новай сістэмы выпускнікі расійскіх школ атрымаюць магчымасць паступаць у замежныя ВНУ. Цяпер жа, каб паступіць, напрыклад, у Сарбону, расійскім школьнікам, акрамя атэстата сталасці, неабходна правучыцца год у айчыннай ВНУ альбо французскай школе – расійскі атэстат аб адзінаццацігадовай адукацыі афіцыйна нідзе не прызнаецца. Як запэўніў міністр, з пераходам на дванаццацігодку ўсё зменіцца. Пасля завяршэння сярэдняй адукацыі школьнікі будуць здаваць адзіны дзяржаўны экзамен, па выніках якога іх залічаць у тую або іншую расійскую ВНУ. Ці змогуць абітурыенты дасылаць вынікі дзяржэкзамену ў замежныя ВНУ, пакуль застаецца няясным. Перад канчатковым пераходам на новы тэрмін навучання ўжо ў бягучым годзе пачнецца яшчэ адзін эксперымент – на гэты раз па стварэнню профільных школ. Мяркуецца, што спецыфіку двух апошніх гадоў вучобы школьнік будзе абіраць у адпаведнасці з профілем ВНУ, куды ён збіраецца паступаць. А ў 2004 годзе, пасля чаканага паспяховага завяршэння эксперыменту, усе старэйшыя класы падзеляць па профілю. Паводле меркавання міністра, гэта дазволіць не толькі скасаваць інстытут рэпетытарства, але ў значнай ступені і разгрузіць сярэднюю школу. Напрыклад, арганічную хімію альбо ядзерную фізіку будуць вывучаць толькі тыя, хто збіраецца стаць студэнтам фізіка-хімічных факультэтаў.

Падведзены першыя вынікі эксперыменту па ўвядзенні адзінага дзяржаўнага экзамену

Падведзены першыя вынікі эксперыменту па ўвядзенні адзінага дзяржаўнага экзамену (АДЭ) для школьнікаў. Як вядома, гэтая працэдура, якая сумяшчае ў сабе выпускныя іспыты ў школе і ўступныя ў ВНУ, была апрабіравана мінулым летам у пяці расійскіх рэгіёнах.

Днямі гэтую тэму абмяркоўвалі намеснік Міністра адукацыі Віктар Болатаў, рэктары ВНУ і прадстаўнікі Расійскага грамадскага савета развіцця адукацыі. Нягледзячы на некаторыя нараканні па змесце праверачных матэрыялаў для АДЭ, сістэма тэсціравання ўсё ж была прызнана больш аб'ектыўнай пры ацэнцы ведаў школьнікаў.

Эксперыментальны экзамен складаўся з трох частак: звычайнага апытальнага ліста, дзе трэба было памеціць правільны адказ (вынікі пасля падлічваў камп'ютэр), і двух пісьмовых заданняў, якія правяраліся ўжо выкладчыкамі. Ацэнка праводзілася па 100-бальнай шкале. Прычым звыклая для нас "пяцёрка" была роўная 70 балам АДЭ. Пры абагульненні і аналізе інфармацыі высветлілася, што максімальны бал атрымалі толькі 0,2% удзельнікаў эксперыменту. Затое ад 5 да 12% атрымалі "нездавальняюча". Для параўнання: пры здачы звычайных выпускных экзаменаў колькасць двоек складае ўсяго 0,1%. Зразумела, улічваючы статус эксперыменту, вучням ставілі завышаныя адзнакі. Калі школьнік па выніках навучальнага года атрымліваў тройку, а па АДЭ – двойку, то ў атэстат усё роўна ўпісвалі тройку.

Увогуле, праблема аб'ектыўнасці ацэнкі ўзроўню ведаў з кожным годам прыцягвае ўсё большую ўвагу распрацоўшчыкаў рэформы. Па выніках традыцыйных экзаменаў у рэгіёнах атрымліваецца, што колькасць медалістаў у сярэднім складае прыблізна 10% ад усіх выпускнікоў, а пасля гэтыя "лепшыя з лепшых" часам не могуць нават правільна напісаць заяву ў ВНУ. У гэтых умовах Мінадукацыі ўжо ў бліжэйшы час мае намер узняць пытанне аб адмене льгот медалістам.

Пакуль яшчэ застаецца адкрытым пытанне аб здачы адзінага дзяржэкзамену пры паступленні ў фізкультурныя, лінгвістычныя і "творчыя" ВНУ. Тут, відаць, давядзецца захаваць дадатковыя выпрабаванні. Нельга выключаць і таго, што і ў прэстыжных, з традыцыйна надзвычай высокім конкурсам, ВНУ давядзецца праводзіць дадатковыя экзамены. Але, як лічаць удзельнікі нарады, правядзенне падобных іспытаў трэба ўскласці не на адміністрацыю ВНУ, а на спецыяльную дзяржаўную камісію, здольную забяспечыць максімум аб'ектыўнасці.

Закон аб правах спажыўцоў пераклалі на "дзіцячую мову"

У тульскай кнігарні "Школьнік" з'явілася ў продажы кніжка мясцовай аўтаркі Людмілы Растоўцавай пад назвай "Гісторыі пра спажыўцоў і іх правы". Гэтае унікальнае выданне адрасавана вучням і з'яўляецца своеасаблівым "перакладам на дзіцячую мову" закона аб абароне правоў спажыўцоў.

Галоўны герой кнігі – школьнік, які трапляе ў розныя жыццёвыя гісторыі, звязаныя з пакупкай і рамонтам спажывецкіх тавараў. Зразумелыя прыклады дапамагаюць юным чытачам азнаёміцца з законам і, адначасова, вучаць абараняць свае правы ў канкрэтных жыццёвых сітуацыях. Кніга напісана добрай рускай мовай, у цікавай, прыгодніцкай форме.

Англійскія вучні выбіраюць пансіёны

Палеміка, якая разгарнулася ў Брытаніі вакол тыпу пражывання падчас вучобы ў школе, можа вырашыцца на карысць школ-пансіёнаў. Апытанне 2600 англійскіх старшакласнікаў дало наступныя вынікі: амаль дзве трэці рэспандэнтаў (61,5%) лічаць, што наяўнасць пансіёна была б вырашальным фактарам пры выбары школы, 74,8% заявілі, што пражыванне ў школьнай рэзідэнцыі паляпшае якасць іх вучобы, а 66,5% адзначылі, што гэта дапамагае ім вызначыць сваё месца ў грамадстве.

Вучоныя ратуюць немаўлят

Вучоныя медыцынскага факультэта універсітэта г.Лідс (Вялікабрытанія) распрацавалі методыку, якая дазваляе з дакладнасцю да 97,5% вызначаць на 11–14 тыднях развіцця цяжарнасці наяўнасць у плода хваробы Дауна. Гэта дазволіць уратаваць жыцці шматлікіх дзяцей, бо многія маці вызваляліся ад будучага немаўляці пры першым жа падазрэнні на гэтую хваробу, якое пасля не пацвярджалася.

Сакрэты подыума ў каледжы Ласаль

Новая праграма канадскага каледжа Ласаль (LaSalle College) уводзіцца з наступнага навучальнага года. Студэнтаў будуць вучыць сакрэтам подыума. Тэхніка правядзення паказаў моды, прыцягнення ўвагі шырокай публікі, арганізацыя прамастэндаў, тэхналогіі вытворчасці, уласцівасці матэрыялаў – такі спектр праграмы навучання. Акрамя таго, са слухачамі курса будуць праводзіцца практычныя заняткі па камп'ютэрнай графіцы, з дапамогай якой будзе ажыццяўляцца распрацоўка мадэляў адзення.

"Сібал" адкрывае Інтэрнет-класы

Інвестыцыйна-прамысловая група "Сібірскі алюміній" адкрывае чарговы Інтэрнет-клас у г. Міасе (Чэлябінская вобл.). Як паведаміла прэс-служба кампаніі, у класе зманціравана лакальная вылічальная сетка, што ўключае 12 рабочых месцаў, кожнае з якіх мае высокахуткасны выхад у Інтэрнет. Акрамя таго, прадастаўлена і дадатковае абсталяванне: лазерны прынтэр, сканер, крыніца бесперабойнага сілкавання і структураваная кабельная сістэма.

Усяго з пачатку 2000 г. ІПГ "Сібал" адкрыла ўжо 12 інтэрнет-класаў: у школах гарадоў Абакан і Саянагорск (рэспубліка Хакасія), Дзмітраў (Маскоўская вобл.), Усць-Лабінск (Краснадарскі край), Іркуцк і Брацк (Іркуцкая вобл.), у вучэбным корпусе Самарскага металургічнага завода, у Кемераўскім абласным інстытуце ўдасканалення настаўнікаў, а таксама чатыры класы на розных факультэтах МДУ.

Новая Зеландыя апярэдзіла Амерыку

Новая Зеландыя апярэдзіла Злучаныя Штаты Амерыкі па ўдзельнай вазе замежных студэнтаў. Сёння ў вышэйшых навучальных установах астраўной краіны колькасць замежных студэнтаў складае больш як 4%. Па гэтым паказчыку Новая Зеландыя перагнала ЗША, зраўнялася з Канадай і нязначна саступае Вялікабрытаніі. Галоўнымі прычынамі азначанай тэндэнцыі з'яўляюцца высокі ўзровень жыцця, адносная таннасць адукацыі і прадуманая міграцыйная палітыка дзяржавы.

Школьнік з Даўгапруднага перамог кітайцаў

У г. Даўгапрудны Маскоўскай вобласці скончыліся трэніровачныя зборы кандыдатаў у расійскую каманду для ўдзелу ў сусветнай матэматычнай алімпіядзе. Сярод кандыдатаў у зборную – дзевяцікласнік з Чэлябінска Андрэй Бадзян, які нядаўна стаў пераможцам Усекітайскай матэматычнай алімпіяды школьнікаў у Шанхаі. Гэтая алімпіяда лічыцца другой па значэнні пасля сусветнай.

"У Кітаі лепшая ў свеце матэматычная адукацыя", – лічыць дырэктар 31-га фізіка-матэматычнага ліцэя, дзе вучыцца Андрэй, Аляксандр Папоў. Ён заўважыў, што Андрэй быў самым малодшым сярод усіх удзельнікаў, і таму яго перамога яшчэ больш каштоўная. Гаворачы пра складанасць заданняў алімпіяды ў Кітаі, Аляксандр Папоў адзначыў, што калі такое заданне атрымае звычайны сярэдні вучань, дык нават не зразумее, у чым справа. Таму, паводле меркавання дырэктара, усіх удзельнікаў алімпіяд, хто паспяхова спраўляецца з заданнямі, можна з поўным правам лічыць прафесіяналамі.

Расіяне і эстонцы наладжваюць супрацоўніцтва

Як паведаміла кіраўнік адукацыйных праектаў грамадскай арганізацыі "Чудской проект" Святлана Сцяпанава, на пачатку года стартаваў праект супрацоўніцтва паміж школамі гарадоў Пячоры, Вярска і Рапіна (Эстонія). Яго арганізатарамі выступілі пскоўская грамадская арганізацыя "Чудской проект" і тартускі Цэнтр трансгранічнага супрацоўніцтва Чудскага возера. Асноўная мэта праекта – усталяванне цесных кантактаў, наладжванне узаемавыгаднага супрацоўніцтва паміж школамі горада Пячоры і гімназіямі Вярска і Рапіна. Прапановы далучыцца да праграм па супрацоўніцтву паступілі і ад улад яшчэ аднаго эстонскага горада – Нарвы.

У Кабульскі універсітэт прымаюць дзяўчат

У Афганістане пачаліся ўступныя экзамены ў Кабульскі універсітэт. Упершыню пасля пяцігадовага перапынку вучыцца тут змогуць не толькі юнакі, але і дзяўчаты з усіх правінцый краіны. Раней, пры рэжыме талібаў, для жанчын была пад забаронай не толькі вышэйшая, але нават і сярэдняя адукацыя, бо ў адпаведнасці з артадаксальнай ісламскай ідэалогіяй жанчына не павінна мець ніякай адукацыі, яе дзейнасць абмяжоўваецца выключна сямейнай працай.

Прымаючы пад увагу становішча жанчын пры талібах, пры паступленні для іх устаноўлены нават пэўныя льготы. Так, ацэнка за ўступны экзамен для афганскіх абітурыентак будзе павышана на 15%. Як паведаміла інфармацыйнае агенцтва "РосБизнесКонсалтинг", у бягучым годзе агульная колькасць абітурыентаў Кабульскага універсітэта складае каля 7 тысяч чалавек, з якіх 1 тысяча – жанчыны.

Ва Украіне створана новая ваенная ВНУ

Адным з практычных крокаў у аптымізацыі ваеннай адукацыі Украіны і яе інтэграцыі ў агульнадзяржаўную адукацыйную сістэму стала стварэнне у Кіеве напрыканцы 2001 года Вайсковага інстытута тэлекамунікацыі і інфарматызацыі (ВІТІ) Нацыянальнага тэхнічнага універсітэта. Новая ВНУ створана на базе Вайсковага інстытута кіравання і сувязі Украіны, а таксама Вайсковага інстытута Нацыянальнага тэхнічнага універсітэта.

У верасні мінулага года першыя 250 абітурыентаў сталі слухачамі ВІТІ. Мяркуецца, што яны будуць вучыцца, як і студэнты звычайных цывільных ВНУ, пяць гадоў, пражываць як у інтэрнатах, так і з бацькамі (хто жыве ў Кіеве). На пятым курсе, пасля прывядзення да прысягі на вернасць Украіне, яны атрымаюць курсанцкія пагоны, а выходзіць са сцен інстытута будуць ужо лейтэнантамі.

У адрозненне ад цывільных студэнтаў, навучэнцы ВІТІ падчас заняткаў будуць апранаць камуфляжную форму, хоць і без вайсковых сімвалаў. Праграма навучання будзе ўключаць у сябе як ваенную падрыхтоўку, так і спецыялізаваныя прафесійныя прадметы. Да падрыхтоўкі сучасных афіцэрскіх кадраў прыцягнуты моцны навуковы патэнцыял – 300 дактароў і амаль 1000 кандыдатаў навук, якія будуць вучыць будучых ваенных праграмістаў і спецыялістаў у галіне тэлекамунікацый.

Стварэнне на базе дзвюх ВНУ адной, хоць і значна больш сучаснай і моцнай, акрамя мадэрнізацыі адукацыйнага працэсу дае магчымасць яшчэ і зэканоміць істотныя фінансавыя сродкі. Па папярэдніх падліках, эканомія ад рэарганізацыі для Міністэрства абароны складзе каля 8 мільёнаў грыўняў штогод.

Кіеўскія школы будзе ахоўваць міліцыя

Мэр Кіева Аляксандр Амельчанка падпісаў распараджэнне "Аб ахове агульнаадукацыйных навучальных устаноў у г. Кіеве". Паводле дакумента, Галоўнаму ўпраўленню адукацыі і навукі сумесна з раённымі ўпраўленнямі і Галоўным упраўленнем МУС Украіны у г. Кіеве даручана з 1 лютага заключыць дагаворы на ахову агульнаадукацыйных навучальных устаноў. Мерапрыемствы будуць ажыццяўляцца сіламі і сродкамі падраздзяленняў Дзяржаўнай службы аховы Галоўнага упраўлення МУС Украіны у г. Кіеве.

Фінансаванне выдаткаў прадугледжана са сродкаў, якія выдзяляюцца гарадскім бюджэтам па артыкулу "Адукацыя", паведамляе агенцтва УНІАН.

Масква і Кіеў – за сумесныя алімпіяды

Пагадненне аб супрацоўніцтве падпісалі адукацыйныя ўлады сталіц дзвюх буйнейшых дзяржаў СНД – Расіі і Украіны. Цяпер маскоўскія і кіеўскія школы будуць рэгулярна абменьвацца інфармацыяй, новымі метадычнымі распрацоўкамі, а ў вучняў з'явіцца магчымасць удзелу ў сумесных алімпіядах.

Масква ў пагадненні прадстаўлена школамі паўночна-ўсходняй акругі. Кожная акруга расійскай сталіцы цяпер супрацоўнічае з адукацыйнымі ўстановамі гарадоў – сталіц краін блізкага замежжа.

Ці атрымаюць падлеткі прававую падрыхтоўку?

У Санкт-Пецярбурзе адбылася даволі прадстаўнічая нарада, удзел у якой узялі прадстаўнікі вышэйшага судовага кіраўніцтва, органаў кіравання адукацыяй, грамадскіх арганізацый горада. Яна была прысвечана пытанням увядзення у школьныя праграмы прававой тэматыкі з мэтай фарміравання "прававога аблічча" сучаснага падлетка.

Ініцыятары і ўдзельнікі нарады ўпэўнены, што маладыя людзі абавязаны ведаць механізмы прававога рэгулявання грамадскага і асабістага жыцця, свае правы і абавязкі, а таксама тыя ўстановы і арганізацыі, куды варта звяртацца з мэтай вырашэння працоўных, сямейных і іншых канфліктаў. Зараз, на жаль, часта даводзіцца бачыць, як падлеткі, што адчуваюць сваю правату, але не ведаюць, як яе даказаць, абіраюць самыя дзікунскія і страшныя формы пратэсту, аж да самазабойства.

Не сакрэт, што па колькасці арганізаваных злачынных груповак Расія знаходзіцца на адным з першых месцаў сярод краін цывілізаванага свету. Відавочна і тое, што прыток свежых "кадраў" у злачынныя кланы можа ажыццяўляцца ў асноўным за кошт моладзі. Істотна скараціць яго – значыць паставіць пад пытанне само выжыванне такіх структур. Узровень прававых ведаў сёння – даволі нізкі. Калі б многія маладыя людзі дакладна ведалі пра крымінальную адказнасць за свае ўчынкі, шмат якіх злачынстваў проста не было б. А так вельмі актуальным застаецца такі дыялог паміж затрыманым падлеткам і прадстаўніком праваахоўных органаў:

– А што я такога зрабіў?

– Ты, хлопча, тэрмін сабе зарабіў, і прытым немалы.

Падрыхтаваў Уладзімір МАТУСЕВІЧ.

Нагуаль, або Свет, нашмат шырэйшы, чым мы сабе яго ўяўляем

"Наша задача - не тлумачыць з'явы, а агучваць іх", - сцвярджаюць музыкі самабытнага гурта "Нагуаль"

Пастаянства ў непастаянстве

Я пішу гэты артыкул пад музыку гурта "Нагуаль". Яна натхняе мяне, навявае патрэбныя словы, зноў вяртае ў канцэртную залу, дзе мне хацелася спяваць і танцаваць разам з артыстамі. А нядаўна я пабывала на рэпетыцыі, дзе мы доўга гутарылі з чалавекам, што стварыў "Нагуаль" – гурт, які іграе этна-авангард, ці псіха-фолк...

Уласна кажучы, усё пачыналася на Полачыне, калі Леанід Паўлёнак жыў у маленькай вёсачцы і працаваў леснікам. Там ён паспрабаваў шмат музыкі – ад рускага рока да электроннага мінімалізму, пакуль нарэшце не ўзнік "Нагуаль".

Леанід шмат разважаў над назвай – хацелася назваць тое, што бурліла тварэннем, вельмі ёмістым словам. Шукаў яго ў беларускіх крыніцах, у замежных... Пра нагуаль даведаўся спачатку ад этнографа Мірчэ Эліядэ, потым – ад Карласа Кастанеды: свет, нашмат шырэйшы, чым мы сабе яго ўяўляем!

Пазней на факультэце мастацтваў у Інстытуце сучасных ведаў Леанід напісаў работу "Семантыка першабытнай музыкі". Ён адчуў, што гэта – крыніца, дзе трэба чэрпаць натхненне. "Першабытная музыка – старажытная і мудрая, бо ад зямлі. Яна – пачатак у музыцы. Там варта шукаць сябе і разуменне свету, і ўжо потым злучацца з сучасным".

Ён не быў упэўнены, што знойдзе шмат аднадумцаў, але клеіў аб'явы: "Шукаю самабытных музыкаў для этна-авангарднай музыкі".

Як ні дзіўна, пазваніла каля 15 чалавек. Яны слухалі музыку з захапленнем. А калі Леанід казаў ім: "Спявайце", яны бянтэжыліся: "Што спяваць?" І ён тлумачыў, што музыка павінна нараджацца нейкі гук унутры, песню... Карацей, усе разбегліся. З тых, хто прыйшоў па аб'яве, застаўся толькі экспрэсіўны гармонікшчык Аляксандр Бохан.

Астатнія музыкі прыйшлі ў гурт з самых розных месцаў. Пераважна гэта студэнты. Іх – восем, але стабільны калектыў – пяць чалавек. Хаця, відаць, ужо амаль што шэсць – сябра Леаніда з Наваполацка Сяргей Буда пагадзіўся ўрэшце пераехаць у Мінск і ўжо нават купіў кантрабас.

Каб іграць такую музыку, у "Нагуалі" сабраліся вельмі блізкія па духу людзі. Лешык Ячнік – сябры кажуць, што ў музыцы ён як вялікае возера – умее самазабыўна паглыбляцца ў песню і лёгка асвойваць усе самыя экзатычныя інструменты. Піяністка Маша Гарэлік цяпер спявае і танцуе пад барабанаў, стварае вельмі гарманічныя гукі. Анета Фралова палка іграе на цымбалах, а Ксюша Мінчанка – майстра ігры на скрыпцы.

Ім не сумна разам, і не перапыняецца плынь новых ідэй і праектаў. Праўда, першы праект "Нагуаля", як гэта часта бывае, не атрымаўся. У Нацыянальным цэнтры творчасці дзяцей і моладзі ставіўся спектакль "Драўляны Азадок" паводле твора Яна Баршчэўскага, і гурт стварыў музыку для яго. На жаль, пастаноўка была адкладзена, але музыкі спадзяюцца, што іх супрацоўніцтва з рэжысёрам палаца Леанідам Андрэйчанкам працягнецца.

Цяпер "Нагуаль" робіць сумесны праект з творчай групай "ДІКА" (Даравание – Індывідуальнасць – Канцэнтрацыя – Авангард): гэта будзе напалову дзіцячы, напалову дарослы спектакль пад назвай "Малітва каб пазбегнуць сямі грахоў", дзе слоікі шукаюць Бога. Ёсць у спектаклі глыбокі змест, а заканчвацца ён будзе песняй у выкананні "Нагуаля": "Джа Бака!" – гэта радасны воклік, якім вітаеш любімага сябра.

Усё жыццё - абмен рэчываў

– Наша творчасць – рэакцыя жывых арганізмаў на свет. Яна нас радуе і ажыўляе. Моманты здзіўлення і кіруюць намі ў стварэнні песень.

– Выступленне "Нагуаля" – гэта свята жыцця. Скажы, Леанід, як вы ствараеце адпаведны настрой?

– А ён, напэўна, заўсёды з намі. Калі ўжо мы такую музыку выбралі, дык значыць, такія мы ёсць.

– А ці шмат імправізацыі ў вашых выступленнях? Здаецца, гэтая музыка не можа ўтрымацца ў нейкіх межах, а, наадварот, павінна быць эксперыментам на...

– Ёсць некалькі песняў, якія ўжо склаліся і якія мы іграем амаль без зменаў. А ёсць песні, што сапраўды "зносяць". І мы вельмі разлічваем на нашых рэпетыцыях, што некага "вынесе" ў новае рэчышча і з'явіцца штосьці цікавае. Напрыклад, песня "Не знікае" была запісана на кампакт-дыск непасрэдна ў студыі. Мне проста захацелася гэта праспяваць.

– Як адчуваеце сябе пасля канцэрта?

– О, пасля канцэрта нічога не хочацца. Усё выходзіць з цябе – твой стан, твае адчуванні, і агрэсія, і радасць, і каханне. Ты раздорваеш усё гэта і вельмі вялікую плынь бярэш на сябе. Толькі раніцай пачынаеш усведамляць, як хораша гэта было, і хочаш усё рабіць зноў і зноў.

– Якую музыку вы слухаеце?

– Вельмі шырокі дыяпазон – ад групы "Ленінград" і Пятра Мамонава да Майлза Дэвіса і групы "Слэйер". Мы слухаем вельмі шмат аўтэнтычнага фальклору з усяго свету – усё, што ўдаецца знайсці. Нядаўна ў Маскве купілі унікальную касету – зборнік грэнландскай аўтэнтычнай музыкі. Там ёсць нават некалькі запісаў 1906 года: мужчыны і жанчыны, дзядулі і бабулі спяваюць, гутараць. У нас ёсць запісы беларускіх песень без апрацоўкі ў выкананні рэгіянальных жыхароў. І вельмі падабаецца гурт "Троіца" – напэўна, ён іграе самы якасны ў нашай краіне фолк.

"Два леснікі лятуць над горадам"

Ёсць у "Нагуаля" песня з такой назвай. Часам на канцэрце музыкі расказваюць яе змест, пра тое, як два леснікі прыйшлі ў вялікі горад, выбралі самы высокі гмах, узлезлі на самы верх, падышлі да краю і... паляцелі!.. Але часцей песні не тлумачацца, каб слухачы самі маглі напоўніць іх зместам.

Да "Нагуаля" ў Леаніда было шмат песень і верлібраў на рускай мове. Але потым ён падумаў: ёсць гэтак многа моў і гэтак прыгожа яны гучаць! І тады з'явілася паэзія, зразумелая кожнаму, "складзеная душой у раскошных падарожжах па мовах".

Калі гурт адсылаў анкету на піцерскі фестываль эксперыментальнай музыкі "Скіф", дык у графе пра стыль напісалі: "Наша мова – момант нараджэння". У спалучэнні з першабытнымі, прыроджанымі гукамі – дыханне, крык – тыя гукі, што чуе чалавек у новым для яго свеце.

Паэзія "Нагуаля" напоўнена вялікім унутраным сэнсам і перажываннем. Плывуць вобразы, плывуць пачуцці... І кожная песня вызначаецца характарам. Чалавеку ў ёй і цёпла, і прахалодна. Леанід называе гэта цудам-паэзіяй: "Чалавек не ведае гэтай мовы, і ён вольны ў сваім выбары – што будзе за наступным словам. І яму цікава жыць, бо ён напоўнены азартам".

Вада цячэ туды, дзе ёсць свабоднае месца

Гурт іграе такую жывую музыку, бо большасць іх музычных інструментаў некалі жыла, расла, трапятала на ветры і шалясцела пад даждждом. Банборы, елчыны насы, убар... Усё гэта музыкі знайшлі ў лугах, лясах і ярах.

Іх не натхняе электронная музыка. "Вядома, з яе дапамогай можна разліцца, упасці ў медытацыйны стан, – разважае Леанід, – але ў ёй ёсць запраграмаваны паўтор. І ў той жа час, хай чалавек хоць усё жыццё іграе на барабане, кожны новы гук будзе гучаць трошачкі па-іншаму".

У "Нагуаля" з'явілася дрэва, і з ім прыдумалася ў іх песня. І цяпер гурт паўсюль возіць яго з сабой – гэта ўбар.

Елчын нос Леанід зрабіў, калі яшчэ працаваў леснікам. Звычайна галінкі ў елкі растуць пад прамым вуглом да ствала, але калі дрэва высыхае, кожны сук нагадвае нос. Трэба толькі нацягнуць струну – і елчын нос пачынае гучаць.

Калі Леанід зразумеў, што можа ствараць гукі баршчэўнік, дык насек цэлы ахапак. Тры касеты тады запісаў, прымусіўшы гучаць, здавалася б, бясплоднае пустазелле.

Інструмент з баршчэўніку называецца банбор. І ў "Нагуаля" ёсць тры іх віды ў залежнасці ад спосабу здабычы гуку. Ёсць банбор-стук, якім трэба стукаць. Ёсць банбор-дух, з якога гук здабываецца дыханнем. І ёсць банбор-хвост, якім трэба трэсці і тады гук нагадвае шолах змяі ў пустэльні.

А аднойчы гурт выкарыстаў нават паветраны шар – запісваў песню "Маленькі зялёны жук", калі раптам стала зразумела, што не хапае энергіі. І тады ў студыі музыкі адначасова лопнулі дзесяць паветраных шарыкаў – гэта быў незвычайны эфект. І песня ажыла!

– Я самавучка, – гаворыць Леанід, – і таму не баюся спалучаць самыя розныя інструменты.

Феномен дотыку гуку да цела

За тры апошнія месяцы гурт "Нагуаль" даў каля дзесяці канцэртаў і ўзяў удзел у даволі папулярным мінскім фестывалі "Сіні перац".

На веснавым фестывалі "Свежы вецер" у БДПА гурт прымусіў танцаваць паўзалы. Студэнцтва, прывыклае да "бмц-бмц" на маладзёвых дыскатэках, ліха скакала пад этна-авангард. "Так, мы любім самі адарвацца і другіх адарваць", – жартуюць музыкі.

А калі пасля "Нагуаля" выйшаў другі гурт, Леанід Паўлёнак нейкі час збоку моўчкі назіраў за дзеяй, а потым не вытрымаў – зноў ускочыў на сцэну, каб дайграць, дапець, датанцаваць... Ён не мог прымусіць сябе спыніцца на вяршыні творчага экстазу, а павінен быў да кроплі выціснуць з сябе ўсю энергію першабытнай радасці. Каб, выдыхнуўшы апошні стомлены гук, суцішыцца, спыніцца і адчуць, што аддадзена ўсё без астачы.

– Гэта адыход у свет музыкі і адначасова ў свет слухача, не на рацыянальным узроўні і не на падсвядомым – а недзе паміж імі, – гаворыць Леанід.

Як нараджаецца такая музыка – для яго загадка. Навошта? Яна вельмі падабаецца дзецям – а гэта, пагадзіцеся, знак шчырасці. А нядаўна гурту прапанавалі выступіць у клініцы для душэўнахворых. На думку псіхолага – аўтара ідэі, гэтая музыка здымае стрэс.

Лепш адзін раз пачуць, чым дзесяць разоў прачытаць... Але трэба сказаць, што, каб іграць такую музыку, трэба вялікая ўнутраная свабода. І каб слухаць і пачуць – таксама.

Калі босым пройдзеш па міёрскіх балотах, адчуеш вібрацыю старажытнасці

Леанід малюе. Ён называе сваё захапленне мастацтвам спантаннага малюнка. Аднойчы ён вызваліў пакой, развесіў па сценах свае малюнкі і зрабіў хатнюю выставу для сяброў і знаёмых. Такая вось нагода сустрэцца, паразважаць пра мастацтва і пра жыццё...

Хутка будзе кампакт-дыск "Забыццё, адчуванні..." – сур'ёзная заяўка існавання самабытнага (чытай – першабытнага) гурта на індустрыяльнай тэрыторыі. Адбудзецца шэраг канцэртаў-прэзентацый. І ў наш час, калі людзі развучыліся здзіўляцца, многім музыка "Нагуаля" нагадае штосьці прызабытае, але дужа блізкае...

Галіна СІДАРОВІЧ.

P.S. *Сёння ў 18.30 у пятым корпусе Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта (на вуліцы Магілёўская, 37) адбудзецца акустычны канцэрт гурта "Нагуаль". Студэнтаў чакае прыгожае музычнае свята.*

Віншуем

І дацэнт, і трэнер

Нягледзячы на тое, што Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут быў заснаваны параўнальна нядаўна, у 1994 годзе, нават за гэты кароткі адрэзак часу яго своеасаблівай візітнай "карткай" сталі поспехі спартсменаў на рэспубліканскіх, еўрапейскіх, сусветных і Алімпійскіх Гульнях.

Аб гэтым сведчыць тое, што ў нацыянальныя зборныя каманды краіны ўваходзіць больш за 200 чалавек асноўнага складу і 47 стажораў. Толькі ў мінулым годзе студэнтамі інстытута было ўстаноўлена звыш 20 рэкордаў Рэспублікі Беларусь, Еўропы і свету.

У гэтых спартыўных дасягненнях студэнтаў інстытута ёсць і пэўны ўклад дацэнта Міжнароднага гуманітарна-эканамічнага інстытута, старшага трэнера аддзялення самба і дзюдо спартыўна-дзіцяча-юнацкай школы алімпійскага рэзерву № 7, майстра спорту СССР па самба, неаднаразовага чэмпіёна краіны Эрнста Антонавіча Міцкевіча.

За сорак гадоў сваёй спартыўнай дзейнасці ён падрыхтаваў чатырох майстроў спорту міжнароднага класа і 96 майстроў спорту.

28 сакавіка ў Э.А.Міцкевіча шасцігадовы юбілей. Мы віншуем Эрнста Антонавіча з днём нараджэння і зычым моцнага здароўя, шчасця ў асабістым жыцці і далейшых спартыўных поспехаў.

Пётр ШУБЯНОК.

Здарэнні

Да чаго прыводзіць п'янства

З кожным годам у Мінску здараецца ўсё больш і больш пажараў. Гэта часткова можна патлумачыць і павелічэннем насельніцтва сталіцы. Але чым жа патлумачыць той факт, што з кожным годам павялічваецца колькасць людзей, якія падчас пажару знаходзіліся ў стане алкагольнага ап'янення і загінулі?

У маладой сям'і, якая пражывае на кватэры ў пенсіянераў у адным з дамоў па вул.Залатая Горка, захварэла двухмесячнае дзіця. Жанчына, пакінуўшы немаўля пад наглядам мужа, узяла рэцэпты і пайшла ў аптэку. Пакуль яна адсутнічала (усяго гадзінапаўтары), "нянька" паспела напіцца да бяспамяцтва. Пры гэтым жончын наказ не пакідаць дзіця ні на секунду муж памятаў і няўхільна выконваў – піў і курыў, гушкаючы дзіцячую калыску. Гушкаў, гушкаў ды і заснуў сам, не дакурыўшы цыгарэты. Тая, трапіўшы на канапу, падпаліла абіўку. Едкі дым хутка папоўз па кватэры. На шчасце, жыльцы дома, адчуўшы пах дыму, адразу ж выклікалі выратавальнікаў, якія вынеслі з запоўненага дымам пакоя дзіця. Гора-бацьку таксама давялося практычна выносіць. Гаспадары кватэры – пенсіянеры, хоць і былі таксама пад чаркаю, экакуіраваліся "самаходам". На лесвічнай пляцоўцы, глынуўшы свежага паветра, бацька кінуўся з кулакамі адстойваць свае правы на недатыкальнасць жылля. Каб супакоіць буяна, давялося выклікаць нарад міліцыі. Аднак са з'яўленнем вартавых парадку ён стаў паводзіць сябе яшчэ больш агрэсіўна – давялося яго ўладкаваць на стацыянарнае працвераджэнне.

Паведамленне аб пажары ў кватэры на восьмым паверсе 9-павярховага дома па вул.Бялецкага паступіла на "01" ў 6.50. Прыбыўшы на месца выкліку, выратавальнікі адчынілі дзверы знайшлі мёртвага гаспадара, інваліда першай групы. Цела чалавека было ў крэсле. Смерць, напэўна, наступіла ў выніку атручання прадуктамі гарэння – тленне абіўкі канапы спынілася з-за недахопу кіслароду. На ўсіх прадметах мэблі былі шматлікія невялікія прагары. Па словах суседзяў, вечарам, адчуўшы пах дыму, яны сталі настойліва званіць у дзверы – падобныя здарэнні ў гэтай кватэры адбываліся і раней. Пажарных выклікалі, праўда, толькі аднойчы, затое самім тушыць мяккую мэблю даводзілася не адзін раз. Калі гаспадар кватэры, які ў апошні час нідзе не працаваў і часта выпіваў, адчыніў дзверы, то запэўніў суседзяў, што сам усё патушыў, маўляў, не хвалюйцеся, усё ў парадку. Аднак пах дыму не знік. Устрывожаныя жыльцы яшчэ некалькі разоў званілі ў кватэру. Дзверы больш ніхто не адчыняў, і яны вырашылі, што неспакойны сусед пайшоў начаваць да сябра. Калі ж і да раніцы дыму на пляцоўцы менш не стала, яны паведамілі пра здарэнне на "01".

Дзіцячае свавольства з агнём стала прычынай пажару на тэрыторыі прыватнага домаўладання ў Цэнтральным раёне Мінска. Гульні 11-гадовага хлапчука каштавалі дарослым драўлянай пабудовы і маёмасці, што знаходзілася там, у тым ліку двух веласіпедаў.

Ранняе выяўленне пажару дазволіла пазбегнуць вялікага ўрону ў адной з кватэр 9-павярховага дома па вул.Платонава. Каля 12 гадзін дня шасцігадовы хлопчык пачуў нейкі дзіўны шум, выглянуў на пляцоўку і ўбачыў, што гараць суседскія дзверы. Спалоханы малы закрычаў так моцна, што яго пачулі жыльцы некалькіх паверхаў. Праз секунду на "01" паступіла паведамленне пра пажар з указаннем, што ў кватэры можа знаходзіцца дзіця. А да дзвярэй ужо беглі людзі з вадой. Да моманту прыбыцця першых падраздзяленняў выратавальнікаў жыльцы дома ўжо амаль поўнасцю затушылі агонь са знадворнага боку дзвярэй. Наколькі гэта было зроблена своечасова, пажарныя змаглі ацаніць, адчыніўшы дзверы кватэры – на падлозе ў пярэднім пакоі была лужына бензіну. Зламыснік, устанаўленнем якога займаюцца кампетэнтныя органы, шчодра abліў дзверы бензінам, частка якога прасачылася ўнутр кватэры. Калі б загаранне было заўважана некалькімі хвілінамі пазней, агонь мог бы пранікнуць у кватэру і нарабіць вялікай бяды.

Каля 4 гадзін дня жыльцы 5-павярховага дома па вул.Альшэўскага, адчуўшы пах дыму, адразу ж выклікалі пажарных. Прыбыўшы на месца, выратавальнікі хутка ўстанавілі, што крыніцай задымлення стала кватэра на пятым паверсе. На званкі і стук дзверы ніхто не адчыняў. Было прынята рашэнне іх ускрыць. І тут дзверы ўсё ж расчыніліся – на парозе стаялі два паўсонныя, мякка кажучы, нецвярозыя суб'екты – мужчына і жанчына. Ліквідаваць загаранне (а ў адным з чатырох пакояў тлеў матрац на ложку) было справай некалькіх хвілін. Прычына здарэння была відавочнай – неасцярожнасць пры курэнні ў нецвярозым стане. Хто ж з двух стаў віноўнікам пажару – гаспадар або ягоная госця, высветліць не ўдалося. Абодва горача запэўнівалі, што не маюць да загарання ніякага дачынення, бо спалі ў іншых пакоях.

Што ж, у гэты раз, можна сказаць, пашанцавала. Дзякуючы пільнасці суседзяў прафесійная дапамога з'явілася ў патрэбны час, людзі не пацярпелі, кватэры нанесены мінімальны ўрон. Апошняе немалаважна. Справа ў тым, што фактычна ў гэтай 4-пакаёвай кватэры пражывае толькі адзін чалавек – 47-гадовы мужчына. Але прапісана, акрамя яго, яшчэ двое яго дзяцей 13 і 14 гадоў. Трэцяе, 12-гадовае дзіця, прапісана ў 3-пакаёвай кватэры маці, якая знаходзіцца ў адным з дамоў на суседняй вуліцы. У той час як усе трое дзяцей жывуць і вучацца ў інтэрнаце, тата з мамай, пазбаўленыя бацькоўскіх правоў, жывуць кожны ў сваёй прасторнай дзяржаўнай кватэры, не абмяжоўваючы сябе ў любімым занятку – выпіўцы. Хочацца спадзявацца, што за час, які застаўся да паўналецця дзяцей, іх бацькі пасля чарговай папойкі не спаляць кватэр, не ператвораць іх у непрыдатныя для пражывання, і маладым людзям пасля заканчэння інтэрната будзе дзе жыць.

Раніцай, каля 5 гадзін, адбыўся пажар у бытоўцы на будаўнічай пляцоўцы жылога дома па вул.Рафіева. Да моманту прыбыцця пажарных аварыйна-выратавальных падраздзяленняў адбывалася адкрытае гарэнне драўлянай, абшытай бляхай, будаўнічай бытоўкі, якая знадворку была зачынена на навясны замок. Пасля ліквідацыі пажару, у выніку якога бытоўка згарэла поўнасцю, было знойдзена моцна абгарэлае цела чалавека.

Па факту пажару праведзена следства, мэтай якога з'яўлялася не толькі ўстанаўленне прычыны пажару, але і асобы загінуўшага. Трагічнае здарэнне, па ўсёй верагоднасці, стала вынікам парушэння правілаў пажарнай бяспекі пры эксплуатацыі электраабагравальнага прыбора, які працаваў круглыя суткі. Апошнім, хто бачыў жывым загінуўшага мужчыну, быў рабочы будоўлі. Паводле яго слоў, ён у канцы рабочага дня літаральна падабраў п'янага чалавека, які ляжаў на зямлі, і, непакоячыся, што той замерзне, пакінуў яго адсыпацца ў бытоўцы, якую перад тым, як пайсці дадому, зачыніў знадворку на навясны замок. Пад раніцу, відаць, мужчына прачнуўся і ў цемры навобмацак пачаў шукаць дзверы. Выпадкова скінуў адзенне, што вісела на сценах. Тое, трапіўшы на абагравальнік, загарэлася, потым загарэліся складзіраваныя тут жа будаўнічыя матэрыялы, і ў лічаныя хвіліны агонь ахапіў усю бытоўку, выбрацца з якой у чалавека магчымасці не было. Пазней было ўстаноўлена, што загінуўшы нейкі час працаваў на гэтай будоўлі, пражываў у адным з суседніх дамоў і ў той вечар зайшоў адведаць сяброў. Не разлічыў дозу спіртнога і не змог дабрацца да дому, да якога была ўсяго сотня метраў.

Увага, ртуць!

Колькасць здарэнняў, звязаных з разлівам ртуці, у апошнія гады значна павялічылася. У 2000 годзе на тэрыторыі рэспублікі падраздзяленнямі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях было сабрана больш чым 200 кг ядавітага металу.

Наколькі вялікая гэтая лічба, можна меркаваць па тым, што ўсяго 10 грамаў ртуці, разлітай у памяшканні, могуць нанесці шкоду здароўю людзей, якія там знаходзяцца. Больш як 200 гадоў чалавецтва ведае пра тое, што ртуць – гэта яд. Але дагэтуль вельмі многія наіўна думаюць, што ртуць – усяго толькі "вадкае срэбра", а гульні з "жывымі" шарыкамі – бяскрыўднае свавольства.

Металічная ртуць – гэта яд. Пара ртуці – надзвычай небяспечная. Нават вялікая яе канцэнтрацыя не мае ні колеру, ні паху. Чалавек можа працяглы час знаходзіцца ў атручаным памяшканні і не ведаць пра гэта. Яд пранікае ў арганізм чалавека праз органы дыхання, страўнікава-кішэчны тракт, скуру і слізістыя абалонкі, збіраецца ва ўнутраных органах і прыводзіць да парушэння жыццядзейнасці розных сістэм арганізма, галоўным чынам цэнтральнай нервовай сістэмы. Асабліва небяспечны ртутны яд для дзяцей!

У выніку недапушчальнай недасведчанасці і безадказнасці дарослых ртуць можа стаць лёгкадаступнай для дзяцей. Апынуўшыся ў іх руках, ядавіты метал непазбежна распаўсюджваецца па значнай плошчы. Выпараючыся, ртуць атручвае паветра, уядаецца ў сцены, мэблю. Для таго каб поўнасцю абясшкодзіць забруджанае памяшканне і тэрыторыю, даводзіцца праводзіць маштабныя работы: здымаць і вывозіць грунт, апрацоўваць канструкцыі будынкаў спецыяльнымі рэчывамі. Пасля гэтага ва ўсіх памяшканнях неабходна рабіць рамонт.

Вынік ртутнага "свавольства" – пагроза здароўю людзей, шкода навакольнаму асяроддзю, шматмільённыя страты для дзяржавы. Але не трэба думаць, што падобныя дзеянні застаюцца беспакаранымі. Па кожным факце разліву ртуці праводзіцца праверка, вызначаюцца вінаватыя, якія нясуць крымінальную адказнасць і кампенсуюць нанесены матэрыяльны ўрон.

Таццяна ЛОБАНЬ,
інспектар Партызанскага раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях Мінска.

Галоўны рэдактар Аляксандр Гайдук

ЗАСНАВАЛЬНІК — МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Рэгістрацыйны нумар 197.

НАШ АДРАС:
220034, МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 42.
Тэлефоны прыёмнай рэдакцыі: 36-91-42; намеснікаў галоўнага рэдактара — 36-90-63, 36-40-63; бухгалтэрыі — 36-53-22; рэкламы — 36-53-22; аддзелаў: школ — 36-43-62; праблем выхавання — 36-43-71; інфармацыі — 36-43-71; навукі іВНУ — 36-44-25; кіравання адукацыяй, пісьмаў і сацыяльных праблем — 36-44-25; культуры — 36-41-55.
ФАКС: 36-53-22, bng@e-mail.ru

Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча поўнасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт), асноўнае месца работы, зваротны адрас, нясуць адказнасць за дакладнасць фактаў і іншай інфармацыі.
Пісьмы, рукапісы, фотаздымкі і малюнкі не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Аб'явы могуць друкавацца не толькі на дзяржаўнай, але і на замежных мовах.

Меркаванне аўтараў публікацый не абавязкова адлюстроўвае пункт гледжання рэдакцыі.

Адказны дзяжурны Мікола ГІЛЕВІЧ.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку», 220013, Мінск, праспект Ф.Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны. Фармат А2. Індэкс 63867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12. Заказ № 1845
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Падпісана да друку 27.3.2002 г. у 18.10
Тыраж 30.000 экзэмпляраў.